

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ,
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ»**

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΝΤΙΟ ΣΤΥΛΙΑΝΗ

ΑΜ: 2002308

ΚΑΛΑΜΑΤΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α ΒΑΘΜΟΥ	6
1.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	7
1.2. ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ Α ΒΑΘΜΟΥ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΤΑ.....	20
2.1. ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	20
2.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	29
2.3. ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ	44
3.1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ & ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	44
3.2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	47
3.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	47
3.4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	51
3.4.1. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΗΜΩΝ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ	56
4.1. Ο ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ.....	56
4.2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ.....	57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	59
5.1. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	61
5.2. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	65
6.1. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΙΡΕΤΟΥΣ	65
6.2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΟΛΙΤΕΣ	69
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	77
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	83

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση (Τ.Α.) είναι ένα σύστημα, μια μορφή εξουσίας, που αναπτύσσει μηχανισμούς για την εφαρμογή της. Διαμορφώνεται η επικρατούσα άποψη μέσα από την έκφραση διαφορετικών πολιτικών και κοινωνικών απόψεων. Δρα πολλές φορές ανταπαντώντας στην κεντρική εξουσία, το κράτος. Σε ένα μεγάλο βαθμό εξαρτάται από τον κρατικό προϋπολογισμό, γεγονός που δίνει άλλοθι μερικές φορές να υποβαθμίζονται κοινωνικά προγράμματα, όχι μόνο γιατί δεν επαρκούν οι πόροι, αλλά και γιατί το συγκεκριμένο πρόγραμμα δεν είναι σε πρώτη προτεραιότητα του Δήμου.

Η τοπική αυτοδιοίκηση ως ο εγκυρότερος κοινωνικός θεσμός για το κράτος, είναι αναγκαίο να υπηρετεί την κοινωνική δημοκρατία, τη βάση οργάνωσης των σύγχρονων τοπικών κοινωνιών με διεύρυνση των λειτουργιών της κοινωνικής πολιτικής. Ο διττός ρόλος της Τ.Α. συνίσταται, από τη μία, στον πολιτικό σχεδιασμό (με ευρεία την κοινωνική αποδοχή και με στόχο την κοινωνική αλληλεγγύη) και, από την άλλη, στην κοινωνική δημοτική διεκδίκηση (με ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, δυναμική αλληλεπίδραση και ενσωμάτωση των κοινωνικών δυνάμεων στη δράση της δημοτικής κοινωνικής πολιτικής).

Η συνδιαμόρφωση επιλογών που επηρεάζουν τη δομή μιας τοπικής κοινωνίας στο πλαίσιο της αυτοδιοικητικής οργάνωσης θα συμβάλλει στην ουσιαστική αποκέντρωση της εξουσίας και την οργανωμένη περιφερειακή διεκδίκηση. Σήμερα δίνεται έμφαση σε ζητήματα οργάνωσης, σχεδιασμού και μεθοδολογίας για τη σύνδεση τοπικών προγραμμάτων με αναπτυξιακές ολιστικές παρεμβάσεις και έχουν δημιουργηθεί δίκτυα συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικούς φορείς, οργανώσεις, αλλά και μεταξύ δήμων¹.

---

¹ Συλλογικό Έργο, 2007, Κοινωνική πολιτική μια άλλη προσέγγιση, Εκδ. Gutenberg.

Η παρούσα εργασία έχει στόχο να μελετήσει την ανάδειξη των τοπικών αρχών και συγκεκριμένα των τοπικών αρχών του δήμου Κοζάνης και να διερευνήσει εάν οι δημότες είναι ικανοποιημένοι από την συγκεκριμένη ανάδειξη των τοπικών αρχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

Η οργανωτική αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρείται αναγκαία δεδομένου ότι η αναδιάρθρωση αυτή αποτελεί προϋπόθεση και ταυτόχρονα αφετηρία για να επιχειρηθούν δραστικές αλλαγές στη δομή και την λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που έχουν καταστεί ήδη προ πολλού αναγκαίες, προκειμένου να μπορέσει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της νέας εποχής.

Επίσης η αναδιάρθρωση βρίσκεται στο επίκεντρο μιας ευρύτερης αναδιάταξης του εθνικού κράτους, το οποίο οφείλει να ανανεώσει το θεσμικό του πλαίσιο και τη διοικητική του ικανότητα, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις αλλά και τους κινδύνους που προκύπτουν από τα νέα διεθνή δεδομένα που κυριαρχούνται από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και από τις απόπειρες διαμόρφωσης υπερεθνικών θεσμών και διαδικασιών, με προεξάρχουσα για την Ελλάδα την δύσκολη πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Η οργανωτική λοιπόν αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όχι μόνον δεν νοείται να αντιμετωπισθεί αποσπασματικά και αποκομμένα από τον γενικό προβληματισμό για τον ριζικό μετασχηματισμό του πολιτικού και διοικητικού μας συστήματος –νοουμένου ως ενιαίου «λειτουργικού δικτύου»– του οποίου αποτελεί αναπόσπαστο μέρος, αλλά και πρέπει να ειδωθεί υπό ένα ευρύτερο πρίσμα. Μια προσεκτική και αποτελεσματική αποκέντρωση πόρων, αρμοδιοτήτων και αναπτυξιακών σχεδιασμών σε αναβαθμισμένους ΟΤΑ –με έμφαση στις αρχές της εγγύτητας προς τον πολίτη και της δημοκρατικής νομιμοποίησης των αποφάσεων– αποτελεί, ταυτόχρονα, μια από τις σημαντικότερες άμυνες του εθνικού κράτους².

Η οργανωτική λοιπόν αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης περιλαμβάνει την αναβάθμιση του πρώτου βαθμού, με την διαμόρφωση

---

² Μελέτη επιστημονικής επιτροπής του ΙΤΑ με επιστημονικό υπεύθυνο τον αν. καθηγητή Γιώργο Σωτηρέλη

λιγότερων και ισχυρότερων ΟΤΑ, ο σχεδιασμός των οποίων θα στηριχθεί σε συγκεκριμένα και ασφαλή κριτήρια.

1.1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Τα βασικότερα χαρακτηριστικά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι τα εξής:

- Δημοκρατική Συγκρότηση: Σύμφωνα με το άρθρο 102 § 2 του συντάγματος³ οι αρχές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποφασίζονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση χαρακτηρίζεται από δημοκρατικούς κανόνες και νόμιμα όργανα. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση εξαρχής είχε συνδεθεί με την «δημοκρατική» αρχή και είχε καθιερωθεί ως ο θεσμός εκείνος που εφαρμόζει την λαϊκή κυριαρχία σε τοπικό επίπεδο. Αυτός ο χαρακτήρας των οργάνων της Αυτοδιοίκησης εξυπηρετεί τους σκοπούς του κράτους σε τοπικό επίπεδο.
- Διοίκηση τοπικών υποθέσεων: Το Σύνταγμα προβλέπει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση ασχολείται αποκλειστικά με τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.
- Διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια: Η Τοπική Αυτοδιοίκηση όπως αναφέραμε χαρακτηρίζεται από μια αυτονομία και ελευθερία κινήσεων με άλλα λόγια την διέπει μια αυτοτέλεια απέναντι στην κρατική διοίκηση.
- Η διοικητική αυτοτέλεια των ΟΤΑ έκανε την εμφάνιση της για πρώτη φορά με το Σύνταγμα του 1975. Με τον όρο διοικητική αυτοτέλεια εννοούμε ότι ο οργανισμός λειτουργεί με δικά του όργανα και χωρίς να υπόκειται σε διαταγές του κράτους ή άλλου δημόσιου φορέα. Συνεπώς οι ΟΤΑ έχουν την δυνατότητα να λαμβάνουν τις αποφάσεις τους

³ Μπεσιλά – Βήκα, Ε., 1995, «Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Σάκκουλα

αυτοτελώς στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Ωστόσο δεν θα πρέπει να συγχέουμε την διοικητική αυτοτέλεια με την αυτονομία δηλαδή δεν έχουν την δυνατότητα αυτορρύθμισης. Οι τοπικοί οργανισμοί οφείλουν να λειτουργούν ομοιόμορφα ωστόσο ο έλεγχος σκοπιμότητας σε αυτούς είναι αντισυνταγματικός.

- ο Με τον όρο οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ εννοούμε την οικονομική ανεξαρτησία των ΟΤΑ. Ειδικότερα οι ΟΤΑ έχουν την δυνατότητα να έχουν την δική τους περιουσία και τα δικά τους έσοδα χωρίς να επηρεάζονται από την Κεντρική Διοίκηση. Ο ρόλος του κράτους περιορίζεται στο να μεριμνά για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τους ΟΤΑ ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της αποστολής τους.

1.2.ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΤΑ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

Οι αρμοδιότητες της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετίζονται άμεσα με την διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Σύμφωνα με το σχέδιο «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»⁴ (το οποίο ανακοινώθηκε πρόσφατα), οι 56 νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις θα αντικατασταθούν από τις 13 αιρετές περιφέρειες και οι 1.034 σημερινοί δήμοι και κοινότητες θα μειωθούν σε 370. Επίσης, προβλέπεται η θεμελίωση 7 Γενικών Διοικήσεων που θα αντικαταστήσουν τις 13 σημερινές κρατικές περιφέρειες ως τις αποκεντρωμένες κρατικές οντότητες την ύπαρξη των οποίων επιβάλλει το Σύνταγμα.

Πιο αναλυτικά:

Με την ανασυγκρότηση του δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης σε λιγότερες και ισχυρότερες μονάδες, ενόψει της αναθεωρημένης διάταξης 102 παρ. 1 του Συντάγματος που ορίζει ότι μπορεί να ανατίθεται στους ΟΤΑ η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του κράτους, την πλαισίωσή του με τη δημιουργία ενός σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης, τη συγκρότηση συστήματος εσωτερικής αποκέντρωσης, τη δημοσιονομική του χειραφέτηση

⁴ Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης. Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», 10/1/2010.

και την υιοθέτηση σύγχρονων και ποιοτικών μεθόδων διοικητικής δράσης, η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση μπορεί να αναλάβει και να εκπληρώσει την ιδιαίτερη αποστολή της. Με τη δομική αυτή αλλαγή η περιφερειακή αυτοδιοίκηση:

- Αναδεικνύεται ως το θεσμικό πλαίσιο της πράσινης ανάπτυξης και αναλαμβάνει τον ενιαίο στρατηγικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιφέρειας και τη διαχείριση των ΠΕΠ, η οποία πρέπει να βασίζεται στη συμμετοχή του πολίτη.
- Επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση όλων των υπερτοπικών προβλημάτων.

Οι Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις αναλαμβάνουν:⁵

τις υπηρεσίες, τις αρμοδιότητες και τους πόρους των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων που καταργούνται, εκτός από εκείνες που μεταφέρονται στους δήμους,

- σταδιακά εκείνες τις αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από την κρατική περιφέρεια, με εξαίρεση εκείνες οι οποίες πρέπει να παραμείνουν στα αποκεντρωμένα όργανα του κράτους χάριν της ενότητας της κρατικής πολιτικής σε ολόκληρη την επικράτεια, όπως τα θέματα χωροταξίας – πολεοδομίας, προστασίας του περιβάλλοντος και δασικής πολιτικής ή μεταναστευτικής πολιτικής.

Η περιφερειακή αυτοδιοίκηση γίνεται ο βασικός πυλώνας του αναπτυξιακού προγραμματισμού, ενώ κομβικός καθίσταται ο ρόλος της ως προς τα έργα

και τις υποδομές. Βασική προϋπόθεση είναι η επαρκής στελέχωσή της, αλλά και η αξιοποίηση της πείρας και της τεχνογνωσίας που έχουν αποκτήσει μέχρι σήμερα οι αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατικών περιφερειών, ορισμένες από τις οποίες μεταφέρονται, μαζί με το προσωπικό τους και τους πόρους τους, στις νέες Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις.

---

⁵ Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης. Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», 10/1/2010.

Στο παραπάνω πλαίσιο, αρμοδιότητες που ασκούνται σήμερα από κρατικές υπηρεσίες και κρατικά ελεγχόμενους φορείς μεταφέρονται στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές σε κάθε τομέα συνθήκες. Ενδεικτικά τομείς από τους οποίους μπορούν να μεταφερθούν επιμέρους αρμοδιότητες, κατά το μέρος που περιλαμβάνουν αντικείμενα για τα οποία δεν ασκείται αποφασιστική αρμοδιότητα η οποία ανήκει στα κρατικά όργανα (κεντρικά ή αποκεντρωμένα), είναι:

- Προγραμματισμού και Ανάπτυξης, ιδίως η διαχείριση των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων, η εκπόνηση του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιφέρειας και η υλοποίηση των σχετικών με αυτά δράσεων,
- Υποδομών – Μεταφορών – Επικοινωνιών, ιδίως έργα τα οποία έχουν αμιγώς περιφερειακή διάσταση, εκπόνηση μελετών της οδικής κυκλοφορίας υπεραστικού οδικού δικτύου, διαχείριση έργων περιφερειακού επιπέδου, ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες, λιμάνια περιφερειακής σημασίας κ.ά.
- Χωροταξίας - πολεοδομίας και περιβάλλοντος (διαχείριση στερεών αποβλήτων, εμπορεία των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών περιφερειακής σημασίας κ.ά.),
- Φυσικών πόρων – ενέργειας – βιομηχανίας,
- Εμπορίου, τουρισμού και απασχόλησης,
- Εκπαίδευσης, πολιτισμού και αθλητισμού (δια βίου εκπαίδευση, θέματα κατάρτισης και επιμόρφωσης κ.ά.),
- Γεωργίας - κτηνοτροφίας και αλιείας,
- Πολιτικής Προστασίας.

Οι επιλογές του νέου Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006)

Οι θεσμοί της λεγόμενης «δημοτικής αποκέντρωσης», οι οποίοι εφαρμόστηκαν στους «καποδιστριακούς» δήμους, υπό την μορφή των «τοπικών συμβουλίων» ήταν ιδιαίτερα σημαντικοί για το καταστατικό πλαίσιο λειτουργίας αυτών των δήμων. Ωστόσο, σπάνια μεταφέρθηκαν αποφασιστικές αρμοδιότητες σε αυτά τα «αποκεντρωμένα» όργανα, ενώ, όπως ήδη τονίσθηκε, ο τρόπος εκλογής τους τα οδήγησε πολλές φορές σε περιθωριοποίηση εκεί όπου οι “κεντρικές” δημοτικές αρχές, προερχόμενες από διαφορετικό πολιτικό χώρο, στηρίζονται είτε στις τοπικές μειοψηφίες, είτε στην αυτονόμηση του Προέδρου, είτε σε άλλους τοπικούς παράγοντες εκτός τοπικού συμβουλίου. Έτσι, είχε τεθεί στη σχετική συζήτηση ακόμη και το ενδεχόμενο κατάργησης των θεσμών «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Στο νέο ΚΔΚ (άρθρ. 2 παρ. 4) προβλέπεται τελικά ο σχηματισμός τοπικών διαμερισμάτων σε όλους τους ΟΤΑ που καταργήθηκαν ή τους συνοικισμούς που προσαρτήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 1416/1984, 1622/1986 και 2539/1997. Από την άλλη πλευρά, δεν προβλέπεται πλέον η συμμετοχή στο δημοτικό συμβούλιο των προέδρων τοπικών συμβουλίων, αφού οι τελευταίοι θα είναι απλά δημαρχικοί πάρεδροι, ενώ διατηρείται το αναλογικό σύστημα τοπικής εκλογής των μελών των τοπικών συμβουλίων. Αξιοσημείωτη είναι, πάντως, η νέα ρύθμιση του ΚΔΚ για την *ex lege* μεταφορά στα τοπικά συμβούλια αποφασιστικών αρμοδιοτήτων, μεταξύ των οποίων είναι και εκείνες που αφορούν την ύδρευση και την αποχέτευση, τα νεκροταφεία, τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου για καθαριότητα, την συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού κοινόχρηστων χώρων, τα νεκροταφεία κ.ά. Επισημαίνεται επίσης η ρητή πρόβλεψη για ειδικό κεφάλαιο του προϋπολογισμού εξόδων ανά τοπικό διαμέρισμα, σε συνδυασμό με τη νέα αρμοδιότητα του προέδρου τοπικού διαμερίσματος να εκδίδει τα αντίστοιχα χρηματικά εντάλματα πληρωμής.

Η διατήρηση ενός διαφορετικού εκλογικού συστήματος για τα τοπικά συμβούλια (και η συχνή ασυμφωνία της διαμερισματικής με την δημοτική

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

Μέσα από τη συγκεκριμένη παρουσίαση, σκιαγραφείται η ανάδειξη των τοπικών αρχών και συγκεκριμένα των τοπικών αρχών του δήμου Κοζάνης και διερευνάται εάν οι δημότες είναι ικανοποιημένοι από την συγκεκριμένη ανάδειξη των τοπικών αρχών.

Η παρουσίαση αποτελείται από 34 διαφάνειες, όπου στην αρχή περιγράφεται ο ρόλος της ΤΑ, το εκλογικό σύστημα και τα θεσμικά όργανα των δήμων καθώς και τα μέσα εξυπηρέτησης του πολίτη και αναφέρονται ευρωπαϊκά προγράμματα επιχειρηματικότητας.

Στη συνέχεια μπαίνουμε αναλυτικά στο δήμο Κοζάνης στις υπάρχουσες συνθήκες. Καταρτίζεται σχετικό ερωτηματολόγιο σε ερωτώμενους των οποίων οι απαντήσεις συμβάλουν σε ασφαλέστερα για την έρευνα συμπεράσματα.

Καταρτίζονται κάποια χαρακτηριστικά γραφήματα με την αντίστοιχη ανάλυση και η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τα συμπεράσματα που προέκυψαν .

Οι πολίτες της Κοζάνης θεωρούν ότι το υπάρχον εκλογικό σύστημα επιδέχεται αλλαγών κατά τρόπο που να διασφαλίζει την διαφάνεια, την ενεργή εκπροσώπηση όλων των πολιτικών παρατάξεων, και την συστηματοποιημένη διαδικασία ενημέρωσης των πολιτών

πλειοψηφία) σε συνδυασμό με τη μη συμμετοχή των προέδρων τοπικών συμβουλίων στο δημοτικό συμβούλιο και την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και πόρων στις τέως κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν φυγόκεντρες τάσεις σε ορισμένους καποδιστριακούς δήμους. Αλλού όμως θα ήταν νοητή και η εντελώς αντίστροφη εξέλιξη, επειδή είναι πιθανό να εκτονωθούν πιέσεις και τοπικές δυσαρέσκειες μέσω της αυξημένης πολιτικο-διοικητικής αυτοτέλειας των παλιών χωριών. Μέχρι στιγμής, πάντως, η πράξη έχει δείξει ότι *παρέμεινε το πρόβλημα περιθωριοποίησης πολλών χωριών.*

Εντύπωση προκαλεί πάντως το γεγονός ότι ο νέος ΔΚΚ δεν προβλέπει ανάλογη μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων στα όργανα των δημοτικών διαμερισμάτων των μεγαλουπόλεων, όπου αυτού του είδους η αποσυγκέντρωση εμφανίζεται ως εξίσου αν όχι περισσότερο εύλογη. Σημειώνεται, εξάλλου, ότι η αρχική διατύπωση στο σχέδιο του ΚΔΚ προέβλεπε την υποδιαίρεση όλων των δήμων με περισσότερους από ογδόντα χιλιάδες κατοίκους σε δημοτικά διαμερίσματα όπου θα εκλέγονταν «συμβούλια διαμερίσματος», επεκτείνοντας έτσι σημαντικά την εφαρμογή αυτού του θεσμού σε πολλούς δήμους των ελληνικών μεγαλουπόλεων. Τελικά όμως *παρέμεινε πληθυσμιακό όριο* έφτασε τους 100.001 κατοίκους (άρθρ. 117 παρ. 1 ΔΚΚ), ενώ ο ίδιος ο νόμος όρισε ανώτατο και κατώτατο αριθμό διαμερισμάτων για τους Δήμους Αθηναίων (5-7), Θεσσαλονίκης και Πειραιά (3-5), Πατρέων και λοιπούς (2-4). Σήμερα, με βάση την απογραφή του 2001, η χώρα διαθέτει άλλους τέσσερις δήμους με περισσότερους από 100.000 κατοίκους (Περιστέρι, Καλλιθέα, Ηράκλειο, Λάρισα), ωστόσο δεν έχει ολοκληρωθεί η έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος (άρθρ. 117 παρ. 2). Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τον περιορισμό της διοικητικής αυτοτέλειας των δημοτικών διαμερισμάτων στην λειτουργία ενός τοπικού «δημοτικού καταστήματος» με κάποιες υπηρεσίες κατά την κρίση του «κεντρικού» δημοτικού συμβουλίου (άρθρ. 117 παρ. 3) και την απουσία *ex lege* «διαμερισματικών» αποφασιστικών αρμοδιοτήτων εμποδίζει την πρόοδο του θεσμού. Έτσι, χάθηκε μια ευκαιρία για τολμηρή αναβάθμιση των δημοτικών διαμερισμάτων των μεγαλουπόλεων, όπου υφίστανται πιεστικές ανάγκες για ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της συμμετοχής των πολιτών και επιτόπια λήψη αποφάσεων από όργανα «δημοτικής αποκέντρωσης».

Ιδιαίτερα έντονες υπήρξαν, πάντως, οι αντιπαραθέσεις για μια ρύθμιση που εντάχθηκε και στο νέο Κώδικα και αφορούσε το *εκλογικό σύστημα* και την καθιέρωση του 42% ως ορίου για την ανάδειξη επιτυχόντος συνδυασμού από την πρώτη Κυριακή⁶. Κατά το πρότυπο των «βουλευτών επικρατείας, νέες διατάξεις εισάγουν, εξάλλου, τη δυνατότητα εκλογής τέως δημάρχων σε δημοτικό συμβούλιο χωρίς σταυρό προτίμησης, έτσι ώστε να διευκολύνονται διαφόρων ειδών πολιτικές και προσωπικές συμφωνίες. Ο νόμος προβλέπει πάντως ότι ως «αριστίνδην» δημοτικοί σύμβουλοι (έως δύο σε αριθμό) εκλέγονται τέως δήμαρχοι με τρεις θητείες ή τέως δήμαρχοι με μια θητεία που έχουν διατελέσει και κοινοτάρχες με τρεις θητείες *«σε οποιονδήποτε δήμο ή κοινότητα του ίδιου νομού»*. Με το νέο εκλογικό σύστημα, πάντως, είναι δυνατό μια δημοτική πλειοψηφία που βασίζεται σε σαφώς στενότερη εκλογική νομιμοποίηση να καλείται να κυβερνήσει το δήμο. Έτσι, είναι πιθανό να προκληθούν πολώσεις ή να διευκολυνθεί η επικράτηση μονοκομματικών υποψηφιοτήτων, σε αντίθεση με μια μακρά παράδοση διακομματικών συνεργασιών και ευρύτερης συναίνεσης στις τοπικές κοινωνίες.

Οι παλαιές εκλογικές ρυθμίσεις είχαν βέβαια αδυναμίες, αφού διευκόλυναν αδιαφανείς «συμμαχίες μεταξύ πρώτης και δεύτερης Κυριακής», αλλά ακολουθούσαν με συνέπεια τη λογική ενός «οιονεί προεδρικού» συστήματος στους δήμους: Έτσι, η απευθείας εκλογή του Δημάρχου με ισχυρή νομιμοποίηση έστω ως *«δεύτερη επιλογή του πολίτη κατά τη δεύτερη Κυριακή»* συνδυάζονταν με πολύ ισχυρή πλειοψηφία στο συμβούλιο, μη εξάρτηση του εκτελεστικού οργάνου από την εμπιστοσύνη του «βουλευόμενου» δημοτικού συμβουλίου, αδυναμία πρόωρης διάλυσης του τελευταίου κ.ο.κ.. Υπό το νέο σύστημα, ο περιορισμός της απαιτούμενης εκλογικής νομιμοποίησης του εκτελεστικού οργάνου, δηλ. του δημάρχου αλλά και της πλειοψηφίας στο «βουλευόμενο» δημοτικό συμβούλιο συνδυάζεται με την συνεχιζόμενη απουσία μηχανισμών εξισορρόπησης, αν και θα πρέπει να σημειωθεί η ενίσχυση της αντιπολίτευσης στο δημοτικό συμβούλιο (βλ. παρακάτω). Η νέα θεσμική κατασκευή περιλαμβάνει, δηλ., ορισμένα παράδοξα, ενώ μπορεί να επιτείνει, σε αρκετές περιπτώσεις, την αναντιστοιχία κεντρικού δημοτικού συμβουλίου-τοπικών συμβουλίων στους

⁶ Βλ. ήδη άρθρ. 2 του ν. 3434/2006 (ΦΕΚ 21/Α'/7.2.2006) «Ρύθμιση θεμάτων εθνικών, νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών και διευθέτηση ειδικών θεμάτων».

«καποδιστριακούς» δήμους. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η επιδιωκόμενη, κατά την εισηγητική έκθεση του νόμου, συγκρότηση προγραμματικών συμμαχιών ενόψει του 42% δεν έγινε πραγματικότητα κατά τις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές του 2006, αν και θα πρέπει να τονισθεί ότι αυτό φαίνεται να οφείλεται περισσότερο σε πολιτικές επιλογές των κεντρικών οργάνων των πολιτικών κομμάτων.

Παρά το 42%, λοιπόν, ο νέος Κώδικας δεν άλλαξε τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του δημοτικού μας συστήματος. Μεταξύ άλλων, παραμένει λοιπόν η *άμεση εκλογή* του μονοπρόσωπου εκτελεστικού οργάνου (δήμαρχος), η οποία καθορίζει και την σύνθεση του αιρετού συμβουλίου όπου ο δημαρχιακός συνδυασμός διαθέτει άνετη πλειοψηφία (τριών πέμπτων). Διατηρείται επίσης ένα συλλογικό ενδιάμεσο όργανο (δημαρχιακή επιτροπή) με εκτελεστικές κυρίως αρμοδιότητες και συμμετοχή της «μειοψηφίας», ενώ ο δήμαρχος μπορεί να αναθέτει εκτελεστικές αρμοδιότητες σε συμβούλους της αποκλειστικής επιλογής του (Αντιδημάρχους), ο αριθμός των οποίων αυξήθηκε, και πάλι. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι οι Αντιδήμαρχοι θα μπορούσαν να φτάσουν τους δέκα στο Δήμο Αθηναίων, με αποτέλεσμα σχεδόν το 1/4 των δημοτικών συμβούλων να μπορούν να διοριστούν αντιδήμαρχοι. Σε «καποδιστριακούς», εξάλλου, δήμους με δέκα τουλάχιστον τοπικά διαμερίσματα μπορεί να ορισθεί επιπλέον αντιδήμαρχος. Ενόψει του γεγονότος ότι ο δήμαρχος «μπορεί» να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του σε αντιδημάρχους (άρα είναι νοητοί και αντιδήμαρχοι «άνευ χαρτοφυλακίου»), φαίνεται να είναι δυνατός και ο ορισμός, πέραν των «θεματικών» και «τοπικού» αντιδημάρχου με κατά τόπο ορισθείσες και μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες του δημάρχου. Ωστόσο, ο νέος ΚΔΚ απέφυγε την συγκρότηση ενός συλλογικού «εκτελεστικού» οργάνου με την συμμετοχή Δημάρχου-Αντιδημάρχων.

Σε γενικές γραμμές, είναι λοιπόν ορατή τη *περαιτέρω ενίσχυση* της θέσης του δημάρχου, ο οποίος ορίζει και παύει του αντιδημάρχους, καθορίζοντας έτσι κατά την κρίση του ποιοι δημοτικοί σύμβουλοι της πλειοψηφίας ασκούν αρμοδιότητές του και έχουν τις προβλεπόμενες από το νόμο οικονομικές παροχές. Ωστόσο, η δημόσια συζήτηση που είχε αναπτυχθεί σχετικά με την υποβάθμιση του ρόλου της δημοτικής αντιπολίτευσης και την καχεξία των διαδικασιών πολιτικού ελέγχου, καθώς και

ως προς τα προβλήματα συμφόρησης του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγαλύτερες πόλεις, είχε τελικά ως αποτέλεσμα ορισμένες σημαντικές αλλαγές που επιφέρει η νέα νομοθεσία. Έτσι, οι συνδυασμοί που διαθέτουν έστω και ένα δημοτικό σύμβουλο* αναγνωρίζονται πλέον (άρθρο 94 παρ. 2 ΚΔΚ) ως «δημοτικές παρατάξεις» και συμμετέχουν στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 101), ενώ οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ζητούν από το δήμαρχο και τη δημαρχιακή επιτροπή πληροφορίες και στοιχεία (άρθρ. 100 παρ. 3). Επιπλέον, ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων αυξάνεται με το νέο ΚΔΚ και κλιμακώνεται σταδιακά από 13 μέλη (στους δήμους με πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους) έως 45 μέλη (σε δήμους με πληθυσμό 501.000 κατοίκων και άνω), αν και η μη συμμετοχή, πλέον, των Προέδρων των Τοπικών Συμβουλίων στα Δημοτικά Συμβούλια των «καποδιστριακών» Δήμων συνεπάγεται τελικά την μείωση των μελών τους. Με σειρά ρυθμίσεων, αναβαθμίζεται πάντως ο ρόλος της αντιπολίτευσης, από την οποία, εξάλλου, προέρχεται πλέον υποχρεωτικά ο αντιπρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και ένα τουλάχιστον μέλος του διοικητικού συμβουλίου σε δημοτικό ίδρυμα ή δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

Με ορισμένες νέες διατάξεις επιχειρείται, εξάλλου, ο εξορθολογισμός της κατανομής αρμοδιοτήτων και φόρτου εργασίας στα δημοτικά όργανα, έτσι ώστε να αποφεύγεται η παραλυτική συμφόρηση ή η «βιομηχανοποιημένη» έκδοση αποφάσεων. Έτσι, ορισμένες αδειοδοτικές αρμοδιότητες για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος μεταφέρονται στη δημαρχιακή επιτροπή και το δήμαρχο (άρθρ. 80 παρ. 2 ΔΚΚ), ενώ τίθενται σε ρεαλιστικότερη βάση οι ευθύνες του δημάρχου και οι σχετικές διαδικασίες. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι ενώ ο νόμος προωθεί την αποσυμφόρηση του Δημάρχου κατά λόγο του μεγέθους του Δήμου μέσω του θεσμού των Αντιδημάρχων, παρέλειψε να πράξει το ίδιο και ως προς τα Δημοτικά Συμβούλια μέσω της αναβάθμισης του θεσμού των Επιτροπών του.

Αξιοσημείωτες, πάντως, υπήρξαν οι εκτενείς διατάξεις του νέου Κώδικα για τους συμμετοχικούς θεσμούς. Στην Ελλάδα, βέβαια, πέραν των θεσμών

---

* Τα δημοτικά συμβούλια διαθέτουν, μετά το νέο ΚΔΚ από 13 έως 45 μέλη. Οι αντίστοιχοι αριθμοί στον προηγούμενο ΔΚΚ κλιμακώνονταν από 11 έως 41 συμβούλους.

δημοτικής αποκέντρωσης κατά την δεκαετία του ογδόντα (βλ. παραπάνω), εφαρμόζεται εδώ και χρόνια ο θεσμός της *λογοδοσίας δημάρχου*, ενώ παλαιό θεσμό αποτελεί και το *λαϊκό αίτημα* για την αναγνώριση (στο παρελθόν) αυτοτελούς συνοικισμού ως Κοινότητας (αίτημα των $\frac{3}{4}$ των εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού), την ένωση δήμων και κοινοτήτων που συνορεύουν (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του καθενός από τους υπό συνένωση ΟΤΑ), ή την προσάρτηση συνοικισμού σε άλλο δήμο ή κοινότητα (αίτημα των μισών τουλάχιστον εκλογέων κατοίκων του συνοικισμού). Και στις τρεις αυτές περιπτώσεις επρόκειτο για *τοπικό λαϊκό αίτημα* που είχε έννομες συνέπειες αλλά δεν ήταν δεσμευτικό (τελικά εκδίδονταν Προεδρικό Διάταγμα), υπάγονταν σε ουσιαστικές προϋποθέσεις και διαδικασίες και, συνεπώς, μπορεί να χαρακτηριστεί ως νομικά τυποποιημένος θεσμός άμεσης δημοκρατίας για την συμμετοχή των πολιτών στην λήψη αποφάσεων για το δήμο τους.

Στο νέο ΚΔΚ υιοθετούνται διατάξεις για *τοπικά δημοψηφίσματα* (άρθρ. 216). Συγκεκριμένα, προβλέπεται η *διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος* εφόσον πρόκειται για «σοβαρό θέμα» το οποίο εμπίπτει «στην σφαίρα αρμοδιοτήτων» των δημοτικών και κοινοτικών αρχών. Ως προς τη διαδικασία, το εν λόγω άρθρο προβλέπει την προηγούμενη λήψη σχετικής απόφασης με πλειοψηφία των $\frac{2}{3}$ του συνόλου των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Επίσης, ειδικά για τη συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, προσάρτηση διαμερίσματος σε άλλο δήμο ή μεταφορά της έδρας ΟΤΑ προβλέπεται η δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφίσματος και μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος από το $\frac{1}{3}$ των δημοτών. Ο νέος ΚΔΚ απαγορεύει, πάντως, την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για θέματα προϋπολογισμού ή τελών κατά το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις εθνικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές, χωρίς όμως να προσδιορίζει ειδικότερα την διάρκεια της εν λόγω περιόδου (μάλλον αναφέρεται στο διάστημα μετά την προκήρυξη των εθνικών ή ευρωπαϊκών εκλογών). Επίσης, ορίζεται ότι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος είναι έγκυρο, εφόσον συμμετέχει τουλάχιστον το 50% του εκλογικού σώματος (πρόκειται για ένα από τα συγκριτικά υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη).

Οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του εν λόγω άρθρου θέτουν προϋποθέσεις οι οποίες θα καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή *τοπικού δημοψηφίσματος* για «σοβαρό θέμα» (λόγω απαιτούμενης πλειοψηφίας των 2/3 του δημοτικού συμβουλίου) μόνο σε περίπτωση συμφωνίας πλειοψηφίας και μέρους, τουλάχιστον, της μειοψηφίας. Έτσι, καθίσταται ιδιαίτερα πιθανή η αξιοποίηση του δημοψηφίσματος όχι τόσο προκειμένου να αποτυπωθεί η βούληση της τοπικής κοινωνίας επί κάποιου αμφιλεγόμενου ζητήματος, όσο προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική πολιτική ηγεσία στο πλαίσιο κάποιας αντιπαράθεσής της με την κεντρική εξουσία ή άλλο φορέα (λ.χ. κάποια ΔΕΚΟ, κάποιον ιδιώτη επενδυτή κ.ο.κ.). Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί και το γεγονός ότι η *λαϊκή πρωτοβουλία για δημοψήφισμα* προβλέπεται μόνον για θέματα συνενώσεων, προσάρτηση κ.ο.κ. Θα ήταν σκόπιμο να μπορούν οι πολίτες να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα, όπως λ.χ. θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό, την πολεοδομία, την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κ.ά. Σε μεγαλύτερες πόλεις, το όριο για την υιοθέτηση λαϊκού αιτήματος θα έπρεπε να είναι χαμηλότερο από το 1/3 για πρακτικούς λόγους.

Προκειμένου να αποφευχθούν καταχρήσεις, καλό θα ήταν να περιορίζεται ο αριθμός των λαϊκών πρωτοβουλιών ή γενικά των δημοψηφισμάτων ανά δημοτική περίοδο (στο ΚΔΚ προβλέπεται απλώς η μη διεξαγωγή δεύτερου δημοψηφίσματος για το ίδιο θέμα εντός έτους). Η νομιμότητα, εξάλλου, της οριστικής απόφασης για την διεξαγωγή του δημοψηφίσματος θα μπορεί να ελέγχεται από τις αρχές εποπτείας. Έτσι θα ακυρώνονται, λ.χ., οι αποφάσεις για την διεξαγωγή δημοψηφισμάτων επί θεμάτων όπου ο δήμος είναι αναρμόδιος. Με αυτό το τρόπο είναι δυνατό να περιορισθεί ο κίνδυνος καταχρηστικής αξιοποίησης του τοπικού δημοψηφίσματος προκειμένου να εκφραστούν αθέμιτοι τοπικισμοί.

Γενικά ως προς τους *θεσμούς συμμετοχής των πολιτών*, ο ΚΔΚ επιχειρεί μια συστηματοποίηση και αναμόρφωσή τους, εισάγοντας παράλληλα και αρκετές *καινοτομίες*. Έτσι, σε ειδικό άρθρο (214 ΚΔΚ) διατυπώνονται κάποιες *γενικές αρχές* ως προς την *λαϊκή συμμετοχή* στις τοπικές υποθέσεις και καθιερώνεται η υποχρέωση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών να *διαβουλεύονται* με τους κατοίκους, συλλογικούς φορείς και ενδιαφερόμενες ομάδες πληθυσμού (στις οποίες προφανώς συγκαταλέγονται και οι

αλλοδαποί) όποτε εκπονούνται προγράμματα δράσης, εκδίδονται κανονιστικές πράξεις ή λαμβάνονται αποφάσεις «γενικού ενδιαφέροντος». Επίσης προβλέπεται η αξιοποίηση της «κοινωνίας της πληροφορίας» του εθελοντισμού και της κοινωνικής εργασίας, η καθιέρωση «Χάρτας» με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δημοτών και κατοίκων, καθώς και η κατάρτιση «οδηγού του δημότη» με τις διαδικασίες, τους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής των δημοτικών και κοινοτικών υπηρεσιών.* Το εν λόγω άρθρο εμπλουτίζεται σημαντικά με την διατύπωση ορισμένων αρχών, για την απαγόρευση των διακρίσεων ως προς την πρόσβαση στις δημοτικές υπηρεσίες, την διαφάνεια της δημοτικής δράσης και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής. Με ειδική ρύθμιση καθιερώνεται, εξάλλου, η υποχρέωση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών να διασφαλίζουν την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης στην πληροφόρηση.

Στο αμέσως επόμενο άρθρο του νέου ΚΔΚ, υπό τον τίτλο «πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων», γίνεται λόγος για αναφορές, ερωτήσεις και προτάσεις των δημοτών και κατοίκων προς τα όργανα των ΟΤΑ. Καθιερώνεται, ως προς τις πρώτες δύο κατηγορίες, υποχρέωση του «αρμόδιου οργάνου» να απαντήσει εντός 30 ημερών, ενώ οι προτάσεις που κατατίθενται από 25 τουλάχιστον άτομα συζητούνται υποχρεωτικά στο οικείο συμβούλιο. Στους μεγάλους, πάντως, δήμους, θα έπρεπε να εξετασθεί μήπως αυτή η τελευταία ρύθμιση για τις προτάσεις πολιτών προκαλέσει δυσλειτουργίες και συμφόρηση στα ήδη βεβαρημένα δημοτικά συμβούλια. Εκεί, θα έπρεπε λοιπόν να ορισθεί πολύ μεγαλύτερος αριθμός πολιτών (μέσω συλλογής υπογραφών) που μπορούν να καταθέσουν προτάσεις στο δημοτικό συμβούλιο. Αλλά και ως προς τις αναφορές και ερωτήσεις πολιτών «επί αποφάσεων που τους ενδιαφέρουν» και «ενώσεων προσώπων κάθε

---

* Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής εκπροσώπων των χρηστών υπηρεσίας στο διοικητικό συμβούλιο δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή ιδρύματος. Βλ. άρθρ. 227 παρ. 2 και 240 παρ. 1 ΚΔΚ αντίστοιχα. Έτσι, ο νέος ΚΔΚ αναγνωρίζει, έστω και διστακτικά, την σημασία της συμμετοχής των χρηστών για τον εκδημοκρατισμό και την βελτίωση των δημοτικών υπηρεσιών. Σε ανάλογη κατεύθυνση κινούνται και οι ρυθμίσεις που προβλέπουν την υποχρεωτική συμμετοχή συμβούλου τοπικού διαμερίσματος στο διοικητικό συμβούλιο δημοτικού/κοινοτικού ιδρύματος (άρθρ. 227) ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ., άρθρ. 240), εφόσον το ίδρυμα εδρεύει ή το ν.π.δ.δ. λειτουργεί στην περιφέρεια τοπικού διαμερίσματος. Ωστόσο, αξίζει και εδώ να σημειωθεί το γεγονός ότι δεν υφίσταται ανάλογη διάταξη για την συμμετοχή συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος στα δημοτικά ιδρύματα ή τα ν.π.δ.δ. των μεγαλουπόλεων.

μορφής» για ζητήματα «γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος» (άρθρ. 215 παρ. 2 ΚΔΚ) υφίστανται προβλήματα στις ρυθμίσεις. Κατ' αρχήν, αντί για «αποφάσεις», θα ήταν προτιμότερο να γίνεται λόγος για «πράξεις ή παραλείψεις», αφού η έγκαιρη πληροφόρηση για θέματα, λ.χ., που βρίσκονται σε στάδιο προπαρασκευής μπορεί να είναι ιδιαίτερα κρίσιμη. Η αόριστη αναφορά στο «αρμόδιο όργανο» δημιουργεί εξάλλου το κίνδυνο παραπομπής, ιδίως στους μεγαλύτερους δήμους, από τον Άννα στον Καϊάφα, ενώ θα ήταν ορθότερο οι αναφορές και ερωτήσεις να κατατίθενται στο δημοτικό συμβούλιο το οποίο στη συνέχεια τις διαβιβάζει αρμοδίως στο υπεύθυνο όργανο.

Ο νέος ΚΔΚ προβλέπει επίσης (άρθρ. 217) τον ετήσιο *Απολογισμό Πεπραγμένων Δημοτικής Αρχής* ο οποίος πραγματοποιείται έως το τέλος Ιουνίου σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, στην οποία καλούνται όλοι οι κάτοικοι και οι φορείς της πόλης. Η οργάνωση των σχετικών διαδικασιών περιλαμβάνει την συμμετοχή των αιρετών του δήμου καθώς και τοποθετήσεις των δημοτικών ομάδων στην σχετική συζήτηση, στην οποία μπορούν επίσης να διατυπώσουν παρατηρήσεις οι κάτοικοι, «φορείς της πόλης» και φορολογούμενοι από το δήμο. Ο νέος θεσμός φαίνεται να είναι περισσότερο «ανοικτός» από την παραδοσιακή λογοδοσία δημάρχου, ενώ προβλέπεται και διαδικασία σύγκλησης της εν λόγω ειδικής δημόσιας συνεδρίασης και σε περίπτωση αδράνειας των αρμόδιων οργάνων (παρ. 6 του άρθρου 217 ΚΔΚ).

Παρά την ιδιαίτερη εκτενή ρύθμισή τους στο νόμο, οι νέοι *συμμετοχικοί θεσμοί* (πέραν του Απολογισμού Πεπραγμένων που ουσιαστικά διαδέχθηκε τον παλαιό θεσμό της Λογοδοσίας Δημάρχου) δεν έχουν εφαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα και το νομοθετικό γράμμα δεν είχε την ανάλογη ανταπόκριση στην πράξη. Ως προς το δημοψήφισμα, άλλωστε, εκκρεμεί ακόμη η έκδοση του σχετικού Προεδρικού διατάγματος για την ενεργοποίησή του. Αυτή τη στιγμή υπάρχει, δηλ., ο κίνδυνος να καταβαραθρωθούν για μια ακόμη φορά οι συμμετοχικοί θεσμοί στην πράξη, επιβεβαιώνοντας την αδυναμία των συμμετοχικών παραδόσεων στην χώρα μας, καθώς και τον προσανατολισμό ενός μεγάλου μέρους του πολιτικού μας προσωπικού σε παραδοσιακές αντιπροσωπευτικές διαδικασίες, προσωπική διαμεσολάβηση και επικοινωνιακούς συμβολισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΤΑ

2.1. ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Παλαιότερα ο τρόπος εκλογής των οργάνων των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ είχε ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίησή τους, εκεί όπου οι «κεντρικές» δημοτικές αρχές, προερχόμενες από διαφορετικό πολιτικό χώρο, στηρίζονταν είτε στις τοπικές μειοψηφίες, είτε στην αυτονόμηση του Προέδρου, είτε σε άλλους τοπικούς παράγοντες εκτός τοπικού συμβουλίου. Για το λόγο αυτό τέθηκε το ενδεχόμενο κατάργησης των θεσμών «δημοτικής αποκέντρωσης» στους καποδιστριακούς δήμους.

Στο νέο ΚΔΚ (άρθρ. 2 παρ. 4) προβλέπεται ο σχηματισμός τοπικών διαμερισμάτων σε όλους τους ΟΤΑ που καταργήθηκαν ή τους συνοικισμούς που προσαρτήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις των ν. 1416/1984, 1622/1986 και 2539/1997. Από την άλλη πλευρά, δεν προβλέπεται η συμμετοχή στο δημοτικό συμβούλιο των προέδρων τοπικών συμβουλίων, αφού οι τελευταίοι είναι απλά δημαρχιακοί πάρεδροι, ενώ διατηρείται το αναλογικό σύστημα τοπικής εκλογής των μελών των τοπικών συμβουλίων. Στο σημείο αυτό πρέπει να ειπωθεί η νέα ρύθμιση του ΚΔΚ για την *ex lege* μεταφορά στα τοπικά συμβούλια αποφασιστικών αρμοδιοτήτων, μεταξύ των οποίων είναι και εκείνες που αφορούν την ύδρευση και την αποχέτευση, τα νεκροταφεία, τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου για καθαριότητα, την συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού κοινόχρηστων χώρων, τα νεκροταφεία κ.ά. Επισημαίνεται επίσης η ρητή πρόβλεψη για ειδικό κεφάλαιο του προϋπολογισμού εξόδων ανά τοπικό διαμέρισμα, σε συνδυασμό με τη νέα αρμοδιότητα του προέδρου τοπικού διαμερίσματος να εκδίδει τα αντίστοιχα χρηματικά εντάλματα πληρωμής⁸.

⁸ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%>

Η διατήρηση ενός διαφορετικού εκλογικού συστήματος για τα τοπικά συμβούλια (και η συχνή ασυμφωνία της διαμερισματικής με την δημοτική πλειοψηφία) σε συνδυασμό με τη μη συμμετοχή των προέδρων τοπικών συμβουλίων στο δημοτικό συμβούλιο και την παραχώρηση αρμοδιοτήτων και πόρων στις τέως κοινότητες μπορούν να ενισχύσουν φυγόκεντρες τάσεις σε ορισμένους καποδιστριακούς δήμους.

Ο νέος ΔΚΚ⁹ δεν προβλέπει μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων στα όργανα των δημοτικών διαμερισμάτων των μεγαλουπόλεων. Η αρχική διατύπωση στο σχέδιο του ΚΔΚ προέβλεπε την υποδιαίρεση όλων των δήμων με περισσότερους από ογδόντα χιλιάδες κατοίκους σε δημοτικά διαμερίσματα όπου θα εκλέγονταν «συμβούλια διαμερίσματος», επεκτείνοντας έτσι σημαντικά την εφαρμογή αυτού του θεσμού σε πολλούς δήμους των ελληνικών μεγαλουπόλεων. Τελικά το πληθυσμιακό όριο έφτασε τους 100.001 κατοίκους (άρθρ. 117 παρ. 1 ΔΚΚ), ενώ ο ίδιος ο νόμος όρισε ανώτατο και κατώτατο αριθμό διαμερισμάτων για τους Δήμους Αθηναίων (5-7), Θεσσαλονίκης και Πειραιά (3-5), Πατρέων και λοιπούς (2-4).

Με βάση την απογραφή του 2001, η χώρα διαθέτει άλλους τέσσερις δήμους με περισσότερους από 100.000 κατοίκους (Περιστερί, Καλλιθέα, Ηράκλειο, Λάρισα), ωστόσο δεν έχει ολοκληρωθεί η έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος (άρθρ. 117 παρ. 2). Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τον περιορισμό της διοικητικής αυτοτέλειας των δημοτικών διαμερισμάτων στην λειτουργία ενός τοπικού «δημοτικού καταστήματος» με κάποιες υπηρεσίες κατά την κρίση του «κεντρικού» δημοτικού συμβουλίου (άρθρ. 117 παρ. 3) και την απουσία ex lege «διαμερισματικών» αποφασιστικών αρμοδιοτήτων εμποδίζει την πρόοδο του θεσμού. Έτσι, χάθηκε μια ευκαιρία για αναβάθμιση των δημοτικών διαμερισμάτων των μεγαλουπόλεων, όπου υφίστανται πιεστικές ανάγκες

AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc,
στις 30-10-09

⁹ Παυλόπουλος, Π., 1984, «Τοπικές Υποθέσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Σάκκουλας

για ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής μέσω της συμμετοχής των πολιτών και επιτόπια λήψη αποφάσεων από όργανα «δημοτικής αποκέντρωσης».

Ιδιαίτερα έντονες υπήρξαν οι αντιπαραθέσεις για μια ρύθμιση που εντάχθηκε και στο νέο Κώδικα και αφορούσε το εκλογικό σύστημα και την καθιέρωση του 42% ως ορίου για την ανάδειξη επιτυχόντος συνδυασμού από την πρώτη Κυριακή¹⁰. Κατά το πρότυπο των «βουλευτών επικρατείας, νέες διατάξεις εισάγουν, εξάλλου, τη δυνατότητα εκλογής τέως δημάρχων σε δημοτικό συμβούλιο χωρίς σταυρό προτίμησης, έτσι ώστε να διευκολύνονται διαφόρων ειδών πολιτικές και προσωπικές συμφωνίες¹¹. Ο νόμος προβλέπει ότι ως δημοτικοί σύμβουλοι (έως δύο σε αριθμό) εκλέγονται τέως δήμαρχοι με τρεις θητείες ή τέως δήμαρχοι με μια θητεία που έχουν διατελέσει και κοινοτάρχες με τρεις θητείες «σε οποιονδήποτε δήμο ή κοινότητα του ίδιου νομού»¹². Με το νέο εκλογικό σύστημα, είναι δυνατό μια δημοτική πλειοψηφία που βασίζεται σε σαφώς στενότερη εκλογική νομιμοποίηση να καλείται να κυβερνήσει το δήμο. Έτσι, είναι πιθανό να προκληθούν πολώσεις ή να διευκολυνθεί η επικράτηση μονοκομματικών υποψηφιοτήτων, σε αντίθεση με μια μακρά παράδοση διακομματικών συνεργασιών και ευρύτερης συναίνεσης στις τοπικές κοινωνίες.

Υπό το νέο σύστημα, ο περιορισμός της απαιτούμενης εκλογικής νομιμοποίησης του εκτελεστικού οργάνου, δηλαδή του δημάρχου αλλά και της πλειοψηφίας στο «βουλευόμενο» δημοτικό συμβούλιο συνδυάζεται με την συνεχιζόμενη απουσία μηχανισμών εξισορρόπησης, αν και θα πρέπει να σημειωθεί η ενίσχυση της αντιπολίτευσης στο δημοτικό συμβούλιο.

¹⁰ άρθρ. 2 του ν. 3434/2006 (ΦΕΚ 21/Α'/7.2.2006) «Ρύθμιση θεμάτων εθνικών, νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών και διευθέτηση ειδικών θεμάτων».

¹¹ Αυτή τη στιγμή, κάθε πρόβλεψη για τον τρόπο με τον οποίο θα λειτουργήσει στην πράξη η εν λόγω διάταξη όποτε και όπου αξιοποιηθεί, θα ήταν παρακινδυνευμένη. Ο νόμος προβλέπει πάντως ότι ως «αριστίνδην» δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται τέως δήμαρχοι με τρεις θητείες ή τέως δήμαρχοι με μια θητεία που έχουν διατελέσει και κοινοτάρχες με τρεις θητείες «σε οποιονδήποτε δήμο ή κοινότητα του ίδιου νομού». Βλ. άρθρο 34 παρ. 2 εδ. γ ΔΚΚ.

¹² άρθρο 34 παρ. 2 εδ. γ ΔΚΚ

Παρά το 42%, ο νέος Κώδικας δεν άλλαξε τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του δημοτικού εκλογικού συστήματος. Μεταξύ άλλων, παραμένει η *άμεση εκλογή* του μονοπρόσωπου εκτελεστικού οργάνου (δήμαρχος), η οποία καθορίζει και την σύνθεση του αιρετού συμβουλίου όπου ο δημαρχιακός συνδυασμός διαθέτει άνετη πλειοψηφία (τριών πέμπτων). Διατηρείται επίσης ένα συλλογικό ενδιάμεσο όργανο (δημαρχιακή επιτροπή) με εκτελεστικές κυρίως αρμοδιότητες και συμμετοχή της «μειοψηφίας», ενώ ο δήμαρχος μπορεί να αναθέτει εκτελεστικές αρμοδιότητες σε συμβούλους της αποκλειστικής επιλογής του (Αντιδημάρχους), ο αριθμός των οποίων αυξήθηκε. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι οι Αντιδήμαρχοι θα μπορούσαν να φτάσουν τους δέκα στο Δήμο Αθηναίων, με αποτέλεσμα σχεδόν το 1/4 των δημοτικών συμβούλων να μπορούν να διοριστούν αντιδήμαρχοι. Σε «καποδιστριακούς», εξάλλου, δήμους με δέκα τουλάχιστον τοπικά διαμερίσματα μπορεί να ορισθεί επιπλέον αντιδήμαρχος. Ενόψει του γεγονότος ότι ο δήμαρχος «μπορεί» να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του σε αντιδημάρχους (άρα είναι νοητοί και αντιδήμαρχοι «άνευ χαρτοφυλακίου»), φαίνεται να είναι δυνατός και ο ορισμός, πέραν των «θεματικών» και «τοπικού» αντιδημάρχου με κατά τόπο ορισθείσες και μεταβιβασθείσες αρμοδιότητες του δημάρχου. Ωστόσο, ο νέος ΚΔΚ απέφυγε την συγκρότηση ενός συλλογικού «εκτελεστικού» οργάνου με την συμμετοχή Δημάρχου-Αντιδημάρχων.

Σε γενικές γραμμές, είναι ορατή η *περαιτέρω ενίσχυση* της θέσης του δημάρχου, ο οποίος ορίζει και παύει του αντιδημάρχους, καθορίζοντας έτσι κατά την κρίση του ποιοι δημοτικοί σύμβουλοι της πλειοψηφίας ασκούν αρμοδιότητες και έχουν τις προβλεπόμενες από το νόμο οικονομικές παροχές. Ωστόσο, η δημόσια συζήτηση που είχε αναπτυχθεί σχετικά με την υποβάθμιση του ρόλου της δημοτικής αντιπολίτευσης και την καχεξία των διαδικασιών πολιτικού ελέγχου, καθώς και ως προς τα προβλήματα συμφόρησης του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγαλύτερες πόλεις, είχε τελικά ως αποτέλεσμα ορισμένες σημαντικές αλλαγές που επιφέρει η νέα νομοθεσία. Έτσι, οι συνδυασμοί που

διαθέτουν έστω και ένα δημοτικό σύμβουλο¹³, αναγνωρίζονται πλέον (άρθρο 94 παρ. 2 ΚΔΚ) ως «δημοτικές παρατάξεις» και συμμετέχουν στις επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 101), ενώ οι εκπρόσωποί τους μπορούν να ζητούν από το δήμαρχο και τη δημορχιακή επιτροπή πληροφορίες και στοιχεία (άρθρ. 100 παρ. 3). Επιπλέον, ο αριθμός των δημοτικών συμβούλων αυξάνεται με το νέο ΚΔΚ και κλιμακώνεται σταδιακά από 13 μέλη (στους δήμους με πληθυσμό έως 5.000 κατοίκους) έως 45 μέλη (σε δήμους με πληθυσμό 501.000 κατοίκων και άνω), αν και η μη συμμετοχή, των Προέδρων των Τοπικών Συμβουλίων στα Δημοτικά Συμβούλια των «καποδιστριακών» Δήμων συνεπάγεται τελικά την μείωση των μελών τους. Με σειρά ρυθμίσεων, αναβαθμίζεται ο ρόλος της αντιπολίτευσης, από την οποία, προέρχεται υποχρεωτικά ο αντιπρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και ένα τουλάχιστον μέλος του διοικητικού συμβουλίου σε δημοτικό ίδρυμα ή δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου¹⁴.

Με ορισμένες νέες διατάξεις επιχειρείται, επίσης ο εξορθολογισμός της κατανομής αρμοδιοτήτων και φόρτου εργασίας στα δημοτικά όργανα, έτσι ώστε να αποφεύγεται η *παραλυτική συμφόρηση* ή η «βιομηχανοποιημένη» έκδοση αποφάσεων. Έτσι, ορισμένες αδειοδοτικές αρμοδιότητες για τα *καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος* μεταφέρονται στη δημορχιακή επιτροπή και το δήμαρχο (άρθρ. 80 παρ. 2 ΔΚΚ), ενώ τίθενται σε ρεαλιστικότερη βάση οι ευθύνες του δημάρχου και οι σχετικές διαδικασίες¹⁵

---

¹³ Τα δημοτικά συμβούλια διαθέτουν, μετά το νέο ΚΔΚ από 13 έως 45 μέλη. Οι αντίστοιχοι αριθμοί στον προηγούμενο ΔΚΚ κλιμακώνονταν από 11 έως 41 συμβούλους.

¹⁴ άρθρ. 92 παρ. 1, 227 παρ. 1 και 240 παρ. 1 ΔΚΚ. Η συμμετοχή συμβούλων της αντιπολίτευσης στα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών επιχειρήσεων προβλεπόταν ήδη από τον παλαιότερο Κώδικα (βλ. άρθρ. 278 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 όπως ίσχυε) και υιοθετείται, βέβαια, και από το νέο Κώδικα (βλ. άρθρ. 255 παρ. 1, για τις κοινωφελείς και 266 παρ. 2 για τις ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ).

¹⁵ άρθρ. 86 παρ. 1 και 145 ΔΚΚ.

Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι ενώ ο νόμος προωθεί την αποσυμφόρηση του Δημάρχου κατά λόγο του μεγέθους του Δήμου μέσω του θεσμού των Αντιδημάρχων, παρέλειψε να πράξει το ίδιο και ως προς τα Δημοτικά Συμβούλια μέσω της αναβάθμισης του θεσμού των Επιτροπών του.¹⁶

Αναφορικά με τους συμμετοχικούς θεσμούς ο νέος ΚΔΚ υιοθετεί διατάξεις για *τοπικά δημοψηφίσματα* (άρθρ. 216). Συγκεκριμένα, προβλέπεται η *διεξαγωγή τοπικού δημοψηφίσματος* εφόσον πρόκειται για «σοβαρό θέμα» το οποίο εμπίπτει «στην σφαίρα αρμοδιοτήτων» των δημοτικών και κοινοτικών αρχών. Ως προς τη διαδικασία, το εν λόγω άρθρο προβλέπει την προηγούμενη λήψη σχετικής απόφασης με πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Επίσης, ειδικά για τη συνένωση πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, προσάρτηση διαμερίσματος σε άλλο δήμο ή μεταφορά της έδρας ΟΤΑ προβλέπεται η δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφίσματος και μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος από το 1/3 των δημοτών. Ο νέος ΚΔΚ απαγορεύει, την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για θέματα προϋπολογισμού ή τελών κατά το τελευταίο έτος της δημοτικής περιόδου, καθώς επίσης και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου για τις εθνικές και τις ευρωπαϊκές εκλογές, χωρίς όμως να προσδιορίζει ειδικότερα την διάρκεια της εν λόγω περιόδου (μάλλον αναφέρεται στο διάστημα μετά την προκήρυξη των εθνικών ή ευρωπαϊκών εκλογών). Επίσης, ορίζεται ότι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος είναι έγκυρο, εφόσον συμμετέχει τουλάχιστον το 50% του εκλογικού σώματος (πρόκειται για ένα από τα συγκριτικά υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη).¹⁷

Οι διαδικαστικές ρυθμίσεις του εν λόγω άρθρου θέτουν προϋποθέσεις οι οποίες θα καταστήσουν δυνατή τη διεξαγωγή *τοπικού δημοψηφίσματος* για «σοβαρό θέμα» (λόγω απαιτούμενης πλειοψηφίας

¹⁶ Χριστοφιλοπούλου Ε., 1998, «Κατανομή των Λειτουργιών μεταξύ Κεντρικής Εξουσίας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης» εκδόσεις Σάκκουλα

¹⁷ Χριστοφιλοπούλου Ε., 1998, «Κατανομή των Λειτουργιών μεταξύ Κεντρικής Εξουσίας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης» εκδόσεις Σάκκουλα

των 2/3 του δημοτικού συμβουλίου) μόνο σε περίπτωση συμφωνίας πλειοψηφίας και μέρους, τουλάχιστον, της μειοψηφίας. Έτσι, καθίσταται ιδιαίτερα πιθανή η αξιοποίηση του δημοψηφίσματος όχι τόσο προκειμένου να αποτυπωθεί η βούληση της τοπικής κοινωνίας επί κάποιου αμφιλεγόμενου ζητήματος, όσο προκειμένου να ενισχυθεί η τοπική πολιτική ηγεσία στο πλαίσιο κάποιας αντιπαράθεσής της με την κεντρική εξουσία ή άλλο φορέα (λ.χ. κάποια ΔΕΚΟ, κάποιον ιδιώτη επενδυτή κ.ο.κ.). Από την άλλη πλευρά, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί και το γεγονός ότι η *λαϊκή πρωτοβουλία για δημοψηφισμα* προβλέπεται μόνον για θέματα συνενώσεων, προσάρτηση κ.ο.κ. Θα ήταν σκόπιμο να μπορούν οι πολίτες να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και για άλλα θέματα, όπως θέματα που αφορούν στο σχεδιασμό, την πολεοδομία, την προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής κ.ά. Σε μεγαλύτερες πόλεις, το όριο για την υιοθέτηση λαϊκού αιτήματος θα πρέπει να είναι χαμηλότερο από το 1/3 για πρακτικούς λόγους¹⁸.

Προκειμένου να αποφευχθούν καταχρήσεις, καλό θα ήταν να περιορίζεται ο αριθμός των λαϊκών πρωτοβουλιών ή γενικά των δημοψηφισμάτων ανά δημοτική περίοδο (στο ΚΔΚ προβλέπεται απλώς η μη διεξαγωγή δεύτερου δημοψηφίσματος για το ίδιο θέμα εντός έτους). Η νομιμότητα, εξάλλου, της οριστικής απόφασης για τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος θα μπορεί να ελέγχεται από τις αρχές εποπτείας. Έτσι θα ακυρώνονται, οι αποφάσεις για την διεξαγωγή δημοψηφισμάτων επί

---

¹⁸ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από:

<http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

θεμάτων όπου ο δήμος είναι αναρμόδιος. Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατό να περιορισθεί ο κίνδυνος καταχρηστικής αξιοποίησης του τοπικού δημοψηφίσματος προκειμένου να εκφρασθούν αθέμιτοι τοπικισμοί.

Γενικά ως προς τους θεσμούς συμμετοχής των πολιτών, ο ΚΔΚ επιχειρεί μια συστηματοποίηση και αναμόρφωσή τους, εισάγοντας παράλληλα και αρκετές καινοτομίες. Έτσι, σε ειδικό άρθρο (214 ΚΔΚ) διατυπώνονται κάποιες γενικές αρχές ως προς τη *λαϊκή συμμετοχή* στις τοπικές υποθέσεις και καθιερώνεται η υποχρέωση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών να *διαβουλεύονται* με τους κατοίκους, συλλογικούς φορείς και ενδιαφερόμενες ομάδες πληθυσμού (στις οποίες προφανώς συγκαταλέγονται και οι αλλοδαποί) όποτε εκπονούνται *προγράμματα δράσης*, εκδίδονται *κανονιστικές πράξεις* ή λαμβάνονται αποφάσεις «γενικού ενδιαφέροντος». Επίσης προβλέπεται η αξιοποίηση της «κοινωνίας της πληροφορίας» του *εθελοντισμού* και της *κοινωνικής εργασίας*, η καθιέρωση «*Χάρτας*» με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις δημοτών και κατοίκων, καθώς και η κατάρτιση «*οδηγού του δημότη*» με τις διαδικασίες, τους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής των δημοτικών και κοινοτικών υπηρεσιών¹⁹. Το εν λόγω άρθρο εμπλουτίζεται σημαντικά με την διατύπωση ορισμένων αρχών, για την *απαγόρευση των διακρίσεων* ως προς την *πρόσβαση στις δημοτικές υπηρεσίες*, τη *διαφάνεια* της

---

¹⁹ Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι προβλέπεται η δυνατότητα συμμετοχής εκπροσώπου των χρηστών υπηρεσίας στο διοικητικό συμβούλιο δημοτικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή ιδρύματος. Βλ. άρθρ. 227 παρ. 2 και 240 παρ. 1 ΚΔΚ αντίστοιχα. Έτσι, ο νέος ΚΔΚ αναγνωρίζει, έστω και διστακτικά, την σημασία της συμμετοχής των χρηστών για τον εκδημοκρατισμό και την βελτίωση των δημοτικών υπηρεσιών. Σε ανάλογη κατεύθυνση κινούνται και οι ρυθμίσεις που προβλέπουν την υποχρεωτική συμμετοχή συμβούλου τοπικού διαμερίσματος στο διοικητικό συμβούλιο δημοτικού/κοινοτικού ιδρύματος (άρθρ. 227) ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ., άρθρ. 240), εφόσον το ίδρυμα εδρεύει ή το ν.π.δ.δ. λειτουργεί στην περιφέρεια τοπικού διαμερίσματος. Ωστόσο, αξίζει και εδώ να σημειωθεί το γεγονός ότι δεν υφίσταται ανάλογη διάταξη για την συμμετοχή συμβούλων δημοτικού διαμερίσματος στα δημοτικά ιδρύματα ή τα ν.π.δ.δ. των μεγαλουπόλεων.

δημοτικής δράσης και την ενδυνάμωση της *κοινωνικής συνοχής*. Με ειδική ρύθμιση καθιερώνεται, εξάλλου, η υποχρέωση των δημοτικών και κοινοτικών αρχών να διασφαλίζουν την άσκηση του *δικαιώματος πρόσβασης στην πληροφόρηση*.

Στο άρθρο του νέου ΚΔΚ, «πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων», γίνεται λόγος για *αναφορές, ερωτήσεις και προτάσεις* των δημοτών και κατοίκων προς τα όργανα των ΟΤΑ. Καθιερώνεται, ως προς τις πρώτες δύο κατηγορίες, υποχρέωση του «αρμόδιου οργάνου» να απαντήσει εντός 30 ημερών, ενώ *οι προτάσεις* που κατατίθενται από 25 τουλάχιστον άτομα συζητούνται υποχρεωτικά στο οικείο συμβούλιο. Στους μεγάλους, πάντως, δήμους, θα πρέπει να εξεταστεί μήπως αυτή η τελευταία ρύθμιση για τις προτάσεις πολιτών προκαλέσει δυσλειτουργίες και συμφόρηση στα ήδη βεβαρημένα δημοτικά συμβούλια. Εκεί, θα πρέπει να ορισθεί πολύ μεγαλύτερος αριθμός πολιτών (μέσω συλλογής υπογραφών) που μπορούν να καταθέσουν προτάσεις στο δημοτικό συμβούλιο. Αλλά και ως προς τις *αναφορές και ερωτήσεις* πολιτών «επί αποφάσεων που τους ενδιαφέρουν» και «ενώσεων προσώπων κάθε μορφής» για ζητήματα «γενικότερου τοπικού ενδιαφέροντος» (άρθρ. 215 παρ. 2 ΚΔΚ) υφίστανται προβλήματα στις ρυθμίσεις. Κατ' αρχήν, αντί για «αποφάσεις», θα ήταν προτιμότερο να γίνεται λόγος για «πράξεις ή παραλείψεις», αφού η έγκαιρη πληροφόρηση για θέματα, που βρίσκονται για παράδειγμα σε στάδιο προπαρασκευής μπορεί να είναι ιδιαίτερα κρίσιμη.

Ο νέος ΚΔΚ προβλέπει επίσης (άρθρ. 217) τον ετήσιο *Απολογισμό Πεπραγμένων Δημοτικής Αρχής* ο οποίος πραγματοποιείται έως το τέλος Ιουνίου σε ειδική δημόσια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, στην οποία καλούνται όλοι οι κάτοικοι και οι φορείς της πόλης. Η οργάνωση των σχετικών διαδικασιών περιλαμβάνει την συμμετοχή των αιρετών του δήμου καθώς και τοποθετήσεις των δημοτικών ομάδων στην σχετική συζήτηση, στην οποία μπορούν επίσης να διατυπώσουν παρατηρήσεις οι κάτοικοι, «φορείς της πόλης» και φορολογούμενοι από το δήμο. Ο νέος θεσμός φαίνεται να είναι περισσότερο «ανοικτός» από την παραδοσιακή λογοδοσία δημάρχου, ενώ προβλέπεται και διαδικασία σύγκλησης της εν

λόγω ειδικής δημόσιας συνεδρίασης και σε περίπτωση αδράνειας των αρμόδιων οργάνων (παρ. 6 του άρθρου 217 ΚΔΚ).

Παρά την ιδιαίτερη εκτενή ρύθμισή τους στο νόμο, οι νέοι *συμμετοχικοί θεσμοί* (πέραν του Απολογισμού Πεπραγμένων που ουσιαστικά διαδέχθηκε τον παλαιό θεσμό της Λογοδοσίας Δημάρχου) δεν έχουν εφαρμοστεί σε ευρεία κλίμακα και το νομοθετικό γράμμα δεν είχε την ανάλογη ανταπόκριση στην πράξη.

2.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Με βάση τις βασικές κατευθύνσεις και αρχές που αναπτύχθηκαν παραπάνω ως προς το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των νέων δήμων η αιρετή διοίκηση του Νέου Δήμου πρέπει να εκλέγεται με εκλογικό σύστημα που βασίζεται στην αρχή της άμεσης αντιπροσώπευσης.²⁰

Η αιρετή διοίκηση του Νέου Δήμου πρέπει να είναι αποδέκτης ενιαίας και συγκεκριμένης πολιτικής εντολής η οποία ορίζεται άμεσα από το εκλογικό σώμα. Πρέπει συνεπώς να είναι όσο το δυνατόν σταθερή πολιτική διοίκηση.

Ο Νέος Δήμος, ως διευρυμένη διοικητική μονάδα, καθιστά λιγότερο άμεση την σχέση μεταξύ αιρετής διοίκησης και πολίτη. Ο πολίτης θέλει να έχει κοντά του την δημοτική αρχή διότι αυτή είναι η πεμπτούσια της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Χρειάζεται επομένως η διαμόρφωση και εφαρμογή διαδικασιών λαϊκής συμμετοχής, διαβούλευσης και έκφρασης των τοπικών κοινωνικών ομάδων και των κατά οικισμούς τοπικών κοινωνιών.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά τα συγκεντρώνει, μέχρις ενός ορισμένου σημείου, το ισχύον σύστημα δημοτικής διακυβέρνησης. Αυτά ωστόσο δεν επαρκούν για να λειτουργήσει αποτελεσματικά ο Νέος Δήμος.

---

²⁰ Χριστοφιλόπουλος Δ., 1990, «Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός Προγραμματισμός», Σάκκουλας

Απαιτείται η ανανέωση του συστήματος και η προσαρμογή στις νέες συνθήκες οι οποίες αναδεικνύουν τα ακόλουθα καθοριστικά στοιχεία²¹:

- Ο Νέος Δήμος έχει μεγαλύτερη εδαφική περιφέρεια και πληθυσμό που κατοικεί σε μεγαλύτερο αριθμό οικισμών. Αυτό δημιουργεί δυσχέρειες α) στην προσβασιμότητα των πολιτών προς τον Δήμαρχο που συμβολίζει την πολιτική του συνείδηση και β) δυσκολία στην Δημαρχοκεντρική Δημοτική Αρχή να επικοινωνεί άμεσα και να διαμορφώνει καθημερινή εικόνα για τα προβλήματα του πολίτη.
- Ο Νέος Δήμος, χωρικά διευρυμένος, διαχειρίζεται περισσότερες επιμέρους τοπικές ενότητες συμφερόντων και βασίζεται στην συνεκτική πολιτική αντιπροσώπευση. Αυτή επιτυγχάνεται με την άμεση εκλογή των οργάνων του και συνεπώς την άμεση λαϊκή νομιμοποίησή τους που μετουσιώνει την πολιτική εντολή σε επιχειρησιακό πρόγραμμα δράσης.

Η πολιτική συνοχή της δημοτικής διοίκησης επιτυγχάνεται με την εκλογή από τον ίδιο προγραμματικό συνδυασμό υποψηφίων τόσο των κεντρικών όσο και των αποκεντρωμένων εκτελεστικών οργάνων. Η πολιτική συνοχή, σύμφωνα με όσα ισχύουν μέχρι σήμερα στο δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης προϋποθέτει την πλειοψηφία του Δημάρχου στο βουλευόμενο αποφασιστικό όργανο, το Δημοτικό Συμβούλιο. Στην θεωρία όμως καθώς και σε άλλα συστήματα διακυβέρνησης αυτή η παραδοχή δεν είναι αναγκαία. Στις περιπτώσεις αυτές το προγραμματικό περιεχόμενο

---

²¹ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από:

<http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

της πολιτικής εντολής διαπλάθεται με την συμφωνία των πολιτικών δυνάμεων στο Δημοτικό Συμβούλιο.

Το ισχύον σήμερα δημοτικό σύστημα διακυβέρνησης βασίζεται στην εκλογή του Δημάρχου και στην εξ ορισμού αυξημένη απόλυτη πλειοψηφία του στο Δημοτικό Συμβούλιο. Τα αποκεντρωμένα όργανα έχουν υποβαθμισμένη θεσμική συγκρότηση. Ο Δήμαρχος γίνεται πρόσωπο αναφοράς για το σύνολο της δημοτικής διοίκησης, και για τα καθημερινά και γραφειοκρατικά θέματα και για τις προγραμματικές και επιτελικές λειτουργίες. Η μορφή των Δήμων με πλειάδα μικρών οικισμών, η έλλειψη επαρκούς ανθρώπινου δυναμικού στις δημοτικές υπηρεσίες αλλά και η οργανωτική δομή της δημοτικής διακυβέρνησης καθιστούν ανέφικτη την αποτελεσματική ανταπόκριση του Δήμαρχου στους πολύπλοκους ρόλους του έτσι ώστε άλλοτε να υστερεί ο επιτελικός ρόλος και άλλοτε η επαφή με την καθημερινότητα του πολίτη.

Οι Νέοι Δήμοι θα έχουν μεγαλύτερη πολυπλοκότητα λόγω του μεγάλου αριθμού των οικισμών, της διεύρυνσης των δικτύων, του μεγαλύτερου πληθυσμού κ.ο.κ. Η διατήρηση αλώβητου του ισχύοντος συστήματος διακυβέρνησης δεν είναι βέβαιο ότι θα συμβάλλει στην αποτελεσματική λειτουργία τους και στην επίτευξη της αποστολής τους. Αντίθετα, θα επαυξήσει τα αρνητικά χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης, δηλαδή την αποξένωση από την καθημερινότητα, την επαύξηση των λειτουργικών δαπανών, την παντελή έλλειψη ποιοτικής αξιολόγησης των αποτελεσμάτων.

Στην διαμόρφωση του συστήματος διακυβέρνησης των νέων Δήμων πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός της μείωσης του τοπικού πολιτικού προσωπικού και της αναγκαιότητας να προσδιοριστούν νέοι ρόλοι για το πολιτικό προσωπικό που θα μείνει έξω από τις πρωταγωνιστικές θέσεις τοπικής εξουσίας. Η μείωση του πολιτικού προσωπικού, δηλαδή των αιρετών λειτουργών της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης συρρικνώνει τη βάση της πολιτικής αντιπροσώπευσης και περιορίζει τις ευκαιρίες για δυναμική συμμετοχή των πολιτών στην ενεργή τοπική πολιτική. Αντίθετα, η διεύρυνση των χωρικών ενοτήτων και η μείωση των

θέσεων πρώτης γραμμής πρέπει να εξισορροπηθεί με την διατήρηση αρκετών θέσεων πρώτης και δεύτερης γραμμής στο υφιστάμενο ενεργό πολιτικό προσωπικό. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να κρατηθούν αρκετοί πολίτες στη διαδικασία λήψης και εφαρμογής των αποφάσεων ως εγγύηση στελέχωσης της τοπικής συμμετοχικής δημοκρατίας.²²

Πληθώρα προβλημάτων προκύπτουν όταν δεν υφίσταται ο απαραίτητος συντονισμός στο εσωτερικό της γεωγραφικής ενότητας του νέου δήμου για τη διαμόρφωση μιας κοινής θέσης, λαμβάνοντας υπόψη τις τυχόν επιμέρους τοπικές ιδιαιτερότητες. Η στρέβλωση αυτή δεν οφείλεται μόνο σε μια αδύναμη διοικητική μηχανή, αλλά και σε μια ισχυρή διαβούλευση. Αποτέλεσμα είναι όχι μόνο να μην υπάρχει η δυναμική υποστήριξη μιας κοινής δημοτικής θέσης, αλλά άγνοια για το ποια είναι πράγματι τα τοπικά συμφέροντα και οι ουσιαστικές ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

Πρέπει να εγκαταλειφθούν οι σκέψεις και οι όροι ιεραρχικών επιπέδων στο νέο δήμο που ορίζουν στενά ποιο επίπεδο είναι κατάλληλο να αναλαμβάνει μια δράση και να υιοθετηθούν βάσεις για την ανάπτυξη ενός δικτύου συνεργασίας όλων των επιπέδων, στη διαμόρφωση, στις προτάσεις, στην εφαρμογή των πολιτικών. Μια τέτοια αντιμετώπιση διασφαλίζει την καλύτερη επίτευξη της αποστολής του δήμου²³.

---

²² Χριστοφιλόπουλος Δ., 1990, «Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός Προγραμματισμός», Σάκκουλας

²³ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

Η συνεργασία των κάθετων και οριζοντίων επιπέδων πρέπει να γίνεται πριν από τη λήψη των αποφάσεων. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η οργάνωση συστηματικής διαβούλευσης μεταξύ των διαφόρων επιπέδων. Για να πραγματοποιηθεί βασική προϋπόθεση αποτελεί η πολιτική θέληση του νέου δήμου ή θεσμική κατοχύρωση. Επίσης πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην πληροφορία για τη λήψη μιας απόφασης. Στη συνέχεια πρέπει να ενδυναμωθεί ο ίδιος ο θεσμός του δήμου, ώστε να μπορεί να κάνει χρήση των νέων δυνατοτήτων που του προσφέρονται, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακός Δήμος». Η δημιουργία μηχανισμών διαβούλευσης αποσκοπεί κυρίως στο να γίνεται σαφές στον πολίτη ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόζονται στην πράξη οι δημοτικές αποφάσεις και να περιορίζεται ο κίνδυνος αποτυχίας μιας δημοτικής πολιτικής, εφόσον θα επιτυγχάνεται καλύτερη εκτίμηση των τοπικών ιδιομορφιών κατά το σχεδιασμό της. Οι ομάδες συμφερόντων εξάλλου μέσα σε μια τοπική κοινωνία είναι μια πραγματικότητα που δεν πρέπει να αγνοείται, αλλά να γίνεται η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση αυτών. Αποτελούν πολλές φορές φορείς εξειδικευμένης γνώσης πληροφοριών, που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν τη στήριξη και εφαρμογή μιας δημοτικής πολιτικής.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το νέο σύστημα διακυβέρνησης θα πρέπει να αποκαταστήσει τη διαφανή και αυθεντική έκφραση και διασταύρωση λειτουργιών (βουλευόμενη, ελεγκτική, διαβούλευση, εκτέλεση, επιτελική-στρατηγική-συντονιστική κλπ.) στην καθημερινή δημοτική δράση.

2.3. ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Τα όργανα των νέων δήμων θα περιλαμβάνουν²⁴:

- ο το κατά συνδυασμούς άμεσα εκλεγόμενο Δημοτικό Συμβούλιο,

---

²⁴ Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνιούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα *Έρευνα* (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)

- την έμμεσα εκλεγόμενη Δημαρχιακή Επιτροπή με εγγυημένη συμμετοχή της αντιπολίτευσης,
- τον άμεσα εκλεγόμενο Δήμαρχο,
- Αντιδημάρχους αρμόδιους είτε κατά θέμα / τομέα είτε κατά τόπο.
- την Επιχειρησιακή (ή Εκτελεστική) Επιτροπή ως συλλογικό επιχειρησιακό όργανο (δηλ. ως «κυβερνητικό» όργανο χωρίς συμμετοχή της αντιπολίτευσης)
- μια νέα, επίσης έμμεσα εκλεγόμενη Επιτροπή Χωροταξίας-Πολεοδομίας-Περιβάλλοντος με συμμετοχή της αντιπολίτευσης,
- επίσης, προτείνεται η συγκρότηση μιας *μόνιμης Επιτροπής Διαβούλευσης* του δήμου με τους κοινωνικούς φορείς της περιοχής του.

Αναλυτικά:

Το Δημοτικό Συμβούλιο

Το *Δημοτικό Συμβούλιο* παραμένει το βασικό όργανο με το τεκμήριο αρμοδιότητας εντός του Δήμου, ενώ πρέπει να αναβαθμιστεί ο επιτελικός και ελεγκτικός του ρόλος καθώς και να αναβαθμιστεί η θέση της αντιπολίτευσης. Μπορεί λοιπόν να αυξηθεί ο αριθμός των μελών του, από τα οποία ορισμένα θα προέρχονται υποχρεωτικά (κατ' αναλογία του πληθυσμού) από συγκεκριμένες περιοχές του Δήμου (όπως σήμερα σε Επαρχίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων). Πρέπει να τονιστεί ότι η ποσόστωση αυτή δεν θα αφορά μόνο τη σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου αλλά και τη σύνθεση των υποψήφιων συνδυασμών κατά τις εκλογές. Μπορεί επίσης ένα μέρος του Δημοτικού Συμβουλίου να εκλέγεται με ενιαία γεωγραφική περιφέρεια από ολόκληρο τον Δήμο και ένα μέρος από μερικότερες εκλογικές περιφέρειες που αντιστοιχούν σε γεωγραφικές περιοχές του Δήμου (τους καταργηθέντες δήμους-κοινότητες). Το τελευταίο θα ενίσχυε ακόμη περισσότερο την εκπροσώπηση των επιμέρους γεωγραφικών περιοχών-τέως δήμων που

θα συναποτελούν τους δήμους του «Καποδίστρια II», αλλά ίσως να πληγεί έτσι η συνοχή και η ενότητα των νέων Δήμων.²⁵

Ως προς την προτεινόμενη αύξηση των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ο περιορισμός του αριθμού των δήμων στο 1/3 περίπου του σημερινού, σε συνδυασμό με τον περιορισμό του αριθμού των μελών των τοπικών συμβουλίων (ή ακόμη και την αντικατάστασή τους από τοπικούς παρέδρους) θα οδηγήσει σε *δραστικό περιορισμό του συνολικού αριθμού των αιρετών εκπροσώπων των τοπικών κοινωνιών* στην χώρα μας και, επομένως, σε απώλειες συμμετοχής και δημοκρατικής νομιμοποίησης. Αυτές οι επιπτώσεις μπορούν να αντισταθμιστούν, χωρίς να πληγεί η ενότητα των νέων δήμων, α) με την αύξηση του αριθμού των δημοτικών συμβούλων και, β) με την εγγυημένη εκπροσώπηση των καταργηθέντων δήμων μέσω γεωγραφικών ποσοστώσεων μεταξύ των υποψηφίων δημοτικών συμβούλων. Αξίζει, εξάλλου, να σημειωθεί ότι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (λ.χ. Φινλανδία, Νορβηγία κ.ά.) ο ανώτατος αριθμός των δημοτικών συμβούλων υπερβαίνει τους ογδόντα. Εκτός αυτού, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι σε ορισμένους δήμους έχουν ανακύψει προβλήματα συγκρότησης και στελέχωσης συλλογικών οργάνων εξαιτίας του μικρού αριθμού δημοτικών συμβούλων Έτσι, προτείνεται η αύξηση του αριθμού των μελών του δημοτικού συμβουλίου, ανάλογα με τον αριθμό των συνενωθέντων ΟΤΑ (έως 25% για δύο ΟΤΑ, 35% για τρεις, 50% τέσσερις και άνω)²⁶.

Η προτεινόμενη αύξηση των μελών του δημοτικού συμβουλίου, θα πρέπει να ενισχύσει αποφασιστικά τις *Επιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου*, οι οποίες θα έχουν ανάλογη προς το δημοτικό συμβούλιο σύνθεση και θα μπορούν να έχουν, με βάση τον σχετικό κανονισμό ή/και σχετική ειδική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου αποφασιστικές

²⁵ Παυλόπουλος, Π., 2005, «Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Νέα κοινωνική πλειοψηφία και εκλογικός νόμος», Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κων/νος Καραμανλής

²⁶ Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα *Έρευνα* (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)

αρμοδιότητες. Η δημιουργία τέτοιων επιτροπών μπορεί να συμβάλει και στην διαφοροποίηση των δήμων ανάλογα με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά τους, αφού σε τουριστικούς δήμους, λ.χ., μπορεί να συγκροτηθεί ειδική Επιτροπή Τουρισμού κ.ο.κ.

Τέλος, προτείνεται η θεσμοθέτηση του «*συνηγόρου του δημότη*», μια επιλογή με αυξημένη πλειοψηφία από το δημοτικό συμβούλιο, μεταξύ των μελών του, ενός προσώπου κύρους, το οποίο θα αναλάβει την ευθύνη διαμεσολάβησης μεταξύ πολιτών και διοίκησης του δήμου με στόχο την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ήδη ορισμένοι δήμοι της χώρας μας έχουν υιοθετήσει (άτυπα) αυτό το θεσμό ο οποίος μπορεί να συνεισφέρει αποφασιστικά στην βελτίωση της δημοτικής διοίκησης και των σχέσεων της με τους πολίτες, ενώ από την άλλη πλευρά μπορεί να απαλλάξει τους αιρετούς (και ιδίως τον Δήμαρχο) από τον φόρτο που προκαλούν τα αιτήματα διαμεσολάβησης από την πλευρά των πολιτών. Ως *Συνήγορος του Δημότη* θα μπορεί να εκλέγεται μέλος του δημοτικού συμβουλίου (ή και ιδιώτης) με πλειοψηφία 2/3 του όλου αριθμού των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου και θα διαθέτει γραμματειακή υποστήριξη

Η Δημαρχιακή Επιτροπή

Η *Δημαρχιακή Επιτροπή* μπορεί να διατηρηθεί ως έχει με την συμμετοχή της αντιπολίτευσης και να ενισχυθεί ο εποπτικός και ελεγκτικός της ρόλος ως προς τα οικονομικά του δήμου, καθώς και να εμπλουτισθεί με ζητήματα που αφορούν τις υπηρεσίες και την διοικητική του λειτουργία²⁷.

Ειδικότερα ως προς την σύνθεσή της, προτείνεται να είναι περισσότερο ανάλογη προς την σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου ως προς την εκπροσώπηση της αντιπολίτευσης. Προς τον σκοπό αυτό προτείνεται, τα μέλη της να είναι είτε 7 (πέντε και δύο από την αντιπολίτευση), είτε 9 (έξι και τρία), είτε 11 (επτά και τέσσερα). Τα μέλη

²⁷ Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνιούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα *Έρευνα* (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)

της Δημαρχιακής Επιτροπής εκπροσωπούν τις παρατάξεις τους (ομάδες) και συνεπώς παύουν να είναι μέλη της και αντικαθίστανται εφόσον πάψουν να είναι μέλη της παράταξης (ομάδας) τους.

Ως προς την εποπτεία των οικονομικών (εκτέλεση προϋπολογισμού, πορεία εσόδων-εξόδων κλπ.) και γενικότερα της διαχείρισης του δήμου (έλεγχος απευθείας αναθέσεων, υλοποίηση τεχνικού προγράμματος, έργων/προμηθειών κ.ά.), η Δημαρχιακή Επιτροπή, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον κανονισμό λειτουργίας της, θα ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τις υπηρεσίες και τα αιρετά εκτελεστικά όργανα του δήμου.

Ο Δήμαρχος

Ο Δήμαρχος εκπροσωπεί το Δήμο, ενώ ασκεί και τις καταστατικές εκτελεστικές αρμοδιότητες, συνεργαζόμενος με την Επιχειρησιακή (ή Εκτελεστική) Επιτροπή και τους (θεματικούς και τοπικούς) Αντιδημάρχους. Ασκεί την άμεση διοίκηση στο προσωπικό των επιτελικών υπηρεσιών του Δήμου. Ως Πρόεδρος της Επιχειρησιακής αλλά και της Δημαρχιακής Επιτροπής έχει βασικό ηγετικό ρόλο για τον συντονισμό των δράσεων του Δήμου. Ο Δήμαρχος του Νέου Δήμου πρέπει να έχει καθήκοντα, αρμοδιότητες και πολιτικό προφίλ «Κυβερνήτη» της περιοχής του Νέου Δήμου²⁸.

Οι Αντιδήμαρχοι (θεματικοί και τοπικοί)

Οι Αντιδήμαρχοι κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες: Τους θεματικούς (ή «τομεακούς») και τους τοπικούς, Αντιδημάρχους.

---

²⁸ Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνιούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα *Έρευνα* (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)

Οι θεματικοί Αντιδήμαρχοι επιλέγονται μεταξύ των δημοτικών συμβούλων της πλειοψηφίας²⁹:

- ο από τον Δήμαρχο
- ο εναλλακτικά προτείνονται από τον Δήμαρχο και επιλέγονται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου
- ο Οι θεματικοί Αντιδήμαρχοι παύονται:
- ο με απόφαση του Δημάρχου
- ο εναλλακτικά με πρόταση του Δημάρχου και απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου

Ως προς τις θεματικές περιοχές ή τους τομείς αρμοδιότητας των Αντιδημάρχων προτείνονται εναλλακτικά:

- ο Είτε να αντιστοιχούν στην συγκρότηση των τομέων της διοίκησης κατά τον Οργανισμό εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου
- ο Είτε αυτοί οι τομείς να ορίζονται ελεύθερα με την απόφαση του δημάρχου που τους διορίζει

Οι τοπικοί Αντιδήμαρχοι είναι αρμόδιοι για συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές του Δήμου που ταυτίζονται με τους δήμους που συνενώνονται στο πλαίσιο του «Καποδίστρια 2». Ενόψει των προτάσεων που έχουν συζητηθεί διαγράφεται η προοπτική κάθε νέος δήμος να περιλαμβάνει, πλην της έδρας, 1-3, συνήθως, δήμους ή κοινότητες που καταργούνται. Σε αυτούς τους δήμους υφίσταται ήδη ένα οργανωτικό και υπηρεσιακό «κεφάλαιο», το οποίο θα πρέπει να διαθέτει μια άμεση και εκ του σύνεγγυς πολιτική καθοδήγηση, από όργανο (και πρόσωπο) της εμπιστοσύνης του δημάρχου. Σε αυτήν ακριβώς την ανάγκη ανταποκρίνεται ο προτεινόμενος θεσμός του τοπικού αντιδημάρχου. Επίσης θα διαθέτουν έμμεση εκπροσώπηση και οι τέως καποδιστριακοί

---

²⁹ Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνιούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα *Έρευνα* (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)

δήμοι που είχαν ήδη συγκροτήσει μια πολιτική-συμμετοχική οντότητα, έτσι ώστε να εξισορροπούνται οι απώλειες δημοκρατικής συμμετοχής και εκπροσώπησης που μπορούν να προκληθούν από τις νέες συνενώσεις. Στις περιπτώσεις, πάντως, όπου θα συνενωθούν περισσότεροι μικροί ΟΤΑ, θα ήταν εναλλακτικά νοητή η «κάλυψη» περισσότερων τέως καποδιστριακών κοινοτήτων από έναν τοπικό αντιδήμαρχο.

Ως προς το σύστημα επιλογής των τοπικών αντιδημάρχων, ισχύουν όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για τους «θεματικούς» αντιδημάρχους και προτείνονται οι εξής εναλλακτικές λύσεις³⁰:

- ο Εφόσον ένα μέρος του δημοτικού συμβουλίου προέρχεται υποχρεωτικά από συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές του δήμου (τους καταργηθέντες δήμους-κοινότητες), μεταξύ αυτών να επιλέγει ο δήμαρχος τους τοπικούς του αντιδημάρχους.
- ο Υπό μια άλλη παραλλαγή, να επιλέγονται ελεύθερα μεταξύ των δημοτικών συμβούλων ανεξάρτητα από την γεωγραφική τους προέλευση όπως ακριβώς και οι θεματικοί αντιδήμαρχοι

Ο κίνδυνος ανταγωνισμών, συγκρούσεων και αλληλοεπικαλύψεων με τους θεματικούς αντιδημάρχους θα αποφευχθεί με κατάλληλη κατανομή των σχετικών αρμοδιοτήτων. Έτσι, οι τοπικοί αντιδήμαρχοι θα ασκούν αρμοδιότητες που έχουν τοπικό χαρακτήρα (λ.χ. τοπικές διοικητικές υπηρεσίες, τρέχουσα συντήρηση ορισμένων υποδομών κ.ά.). Οι τοπικοί αντιδήμαρχοι θα μπορούσαν να αναλάβουν την διεύθυνση των

³⁰ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

τοπικών διοικητικών υπηρεσιών (και νομικών προσώπων), την υποστήριξη και τον συντονισμό των τοπικών συμβουλίων κ.ά. Ιδιαίτερα κρίσιμος θα είναι ο ρόλος των τοπικών Αντιδημάρχων για τις σχέσεις των νέων δήμων προς τους πολίτες των καταργούμενων δήμων/κοινοτήτων, αφού έτσι δημιουργείται ένας ορατός θεσμός εύκολης τοπικής πρόσβασης και επίλυσης προβλημάτων, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται η απευθείας εκπροσώπηση αυτών των πολιτών στην εκτελεστική-«κυβερνητική» λειτουργία του νέου δήμου.

Η Επιχειρησιακή (ή Εκτελεστική) Επιτροπή

Η Επιχειρησιακή (ή Εκτελεστική) Επιτροπή, καθιερώθηκε ως συλλογικό επιχειρησιακό-εκτελεστικό όργανο στους δήμους. Στο συλλογικό αυτό εκτελεστικό όργανο συμμετέχουν, εκτός από τον Δήμαρχο ως Πρόεδρο, όλοι οι θεματικοί και τοπικοί Αντιδήμαρχοι, καθώς επίσης (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στους μεγαλύτερους δήμους ο Γ. Γραμματέας του Δήμου. Στις συνεδριάσεις της Επιχειρησιακής Επιτροπής θα μπορούν επίσης να καλούνται από τον Δήμαρχο και να συμμετέχουν (επίσης, βέβαια, χωρίς δικαίωμα ψήφου) και οι Διευθυντές ή άλλοι επικεφαλής των σημαντικότερων οργανικών μονάδων του δήμου (συμπεριλαμβανομένων των Προέδρων ή Διευθυνόντων των Ν.Π. του δήμου) ανάλογα με την περίπτωση. Με ένα τέτοιο συλλογικό επιχειρησιακό όργανο μπορεί να αυξηθεί αποφασιστικά η διαφάνεια της δημοτικής δράσης, καθώς και να βελτιωθεί θεαματικά, ο κάθετος, ο οριζόντιος και ο διαπεριφερειακός συντονισμός των δράσεων και των υπηρεσιών του δήμου. Εκτιμάται ότι έτσι θα περιορισθούν αποφασιστικά ορισμένα φαινόμενα «τιμαριοποίησης» οργανικών μονάδων, τομέων και νομικών προσώπων του δήμου, θα αποφευχθούν τριβές, παρανοήσεις και παρεξηγήσεις, ενώ θα διασφαλιστεί η αλληλο-ενημέρωση και η διαρκής ροή πληροφοριών μεταξύ όλων των βασικών οργάνων και στελεχών που ασκούν διοίκηση³¹.

---

³¹ Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE>

Συντονιστικός θα είναι και ο ρόλος της Επιχειρησιακής Επιτροπής ως οργάνου συντονισμένης παρακολούθησης και αξιολόγησης (feed back) των δράσεων και πολιτικών του δήμου, ενώ αισθητά αναμένεται να ενισχυθεί η προγραμματική αντίληψη που πρέπει να ενστερνίζονται οι «διοικητές» του δήμου. Τέλος, θα διευκολυνθεί αποφασιστικά και ο επιτελικός-ηγετικός ρόλος του Δημάρχου ο οποίος, αντί να αναλώνει χρόνο και δυνάμεις σε μεμονωμένες πρωτοβουλίες συντονισμού, άμβλυνσης συγκρούσεων και εποπτείας, θα ηγείται ενός οργάνου, στο πλαίσιο του οποίου θα συγκεντρώνει ταχύτατα πολύπλευρη, δοκιμασμένη και διασταυρωμένη πληροφόρηση, ενώ θα απευθύνει άμεσα και ταυτόχρονα τις απαραίτητες εντολές προς όλους τους αποδέκτες.

Ένα συλλογικό όργανο με επιτελικό ρόλο, θα πρέπει προφανώς να αναλάβει και αρμοδιότητες που αφορούν τον δημοτικό προγραμματισμό, όπως λ.χ. αρμοδιότητες σχετικές με την παρακολούθηση της υλοποίησής του επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η γραμματειακή υποστήριξη του νέου οργάνου θα γίνεται από το γραφείο του δημάρχου.

Η μόνιμη Επιτροπή Χωροταξίας-Πολεοδομίας-Περιβάλλοντος

Ενόψει του όγκου, της βαρύτητας, του ειδικού-τεχνικού χαρακτήρα και του φόρτου εργασίας που προκαλούν στα δημοτικά συμβούλια τα ζητήματα χωροταξίας –χωροθέτησης (δραστηριοτήτων, καταστημάτων, ακόμη, λ.χ., και περιπτέρων), πολεοδομίας (τροποποιήσεις ρυμοτομικών ή οικοδομικών γραμμών κ.ά.) και περιβάλλοντος, προτείνεται η δημιουργία μιας μόνιμης Επιτροπής Χωροταξίας-Περιβάλλοντος με αναλογική συμμετοχή της αντιπολίτευσης, σύμφωνα με την σύνθεση του Δημοτικού

%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc, στις 30-10-09

Συμβουλίου. Σε δήμους με αγροτικό χαρακτήρα, στα ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον θα περιλαμβάνονται και τα προβλήματα ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα. Η εν λόγω Επιτροπή, θα μπορούσε να προβλέπεται υποχρεωτικά από το νόμο μόνο για τους δήμους από ένα μέγεθος του δημοτικού συμβουλίου και άνω (λ.χ. 27 μέλη) ή/και όπου υπάρχει πολεοδομικό γραφείο/μονάδα του δήμου. Σε περιπτώσεις μείζονος σημασίας, θα μπορεί η εν λόγω Επιτροπή να παραπέμπει το ζήτημα στη Δημοτικό Συμβούλιο, ενώ το ίδιο θα ισχύει και όταν ένας ορισμένος αριθμός μελών του Δημοτικού Συμβουλίου (λ.χ. το 1/3) ζητήσει να ληφθεί η σχετική απόφαση από το δημοτικό συμβούλιο. Με αυτό το νέο θεσμό μπορεί να επιτευχθεί σημαντική αποσυμφόρηση του Δημοτικού Συμβουλίου, χωρίς να ματαιώνεται, σε περιπτώσεις μείζονος σημασίας, ο ρόλος του τοπικού αντιπροσωπευτικού σώματος³².

Η Μόνιμη Επιτροπή Διαβούλευσης

Προτείνεται η καθιέρωση (από ένα μέγεθος και άνω) μιας *Μόνιμης Επιτροπής Διαβούλευσης* στην οποία θα συμμετέχουν εκτός από τον Δήμαρχο, τους Αντιδημάρχους και (κατ' αναλογία της δύναμης των παρατάξεων) μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, οι Πρόεδροι των Τοπικών Συμβουλίων (ή οι Πάρεδροι), οι Πρόεδροι των Ν.Π. του δήμου και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικών οργανώσεων,

---

³² Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

οργανώσεων εργοδοτών, εργαζομένων και επαγγελματικών συλλόγων κ.ο.κ. Η εν λόγω Μόνιμη Επιτροπή Διαβούλευσης συγκροτείται με απόφαση του Δημάρχου και θα μπορεί να συγκαλείται εκτάκτως από τον Δήμαρχο ή την πλειοψηφία των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου, ενώ θα συνεδριάζει υποχρεωτικά και πριν από την έγκριση από το Δημοτικό Συμβούλιο ορισμένων προγραμματικών αποφάσεων και δράσεων, όπως του επιχειρησιακού προγράμματος, καθώς και ορισμένων κανονιστικών πράξεων μείζονος σημασίας (λ.χ. κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κ.ά.). Η Επιτροπή Διαβούλευσης θα υποστηρίζεται γραμματειακά από το δήμο και θα υποβάλλει τη γνώμη της στα όργανα του δήμου που έχουν την σχετική αποφασιστική αρμοδιότητα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Η ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Το παρόν κεφάλαιο έχει στόχο να αναπτύξει τους τομείς εκείνους οι οποίοι συμβάλλουν σημαντικά στην ανάδειξη των τοπικών αρχών, από πλευράς των δημοτών τους. Συγκεκριμένα θα αναπτυχθούν τέσσερις βασικοί τομείς: η υπηρεσίες πληροφόρησης και εξυπηρέτησης των πολιτών, η πράσινη ανάπτυξη, η κοινωνική πρόνοια και τα ευρωπαϊκά προγράμματα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας αναδεικνύοντας τη σημαντικότητά τους, προκειμένου να κατανοηθεί ότι οι τομείς αυτοί αποτελούν πρωτεύοντα ρόλο για τους δημότες, οι οποίοι επιλέγουν εκείνη την πολιτική παράταξη που έχει στόχο την ανάπτυξη και την οργάνωση των παραπάνω θεσμών. Με βάση τους θεσμούς αυτούς, θα δημιουργηθεί ερωτηματολόγιο, το οποίο θα απευθύνεται σε δημότες του δήμου Κοζάνης, προκειμένου να διερευνηθεί και εμπειρικά η σημαντικότητα των θεσμών που παρουσιάζονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο.

3.1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Οι μέσοι άνθρωποι σήμερα επιθυμούν να συμμετέχουν, να ακούγονται, να γίνεται η παρουσία και η άποψή τους σεβαστές και τελικά να έχουν άμεση επιρροή σε συγκεκριμένες πολιτικές αποφάσεις που τους αφορούν άμεσα, όπως είναι οι αποφάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού.

Οι πολίτες δεν θέλουν να καταναλώνουν ατελείωτες ώρες για να σκέφτονται και να διαμορφώνουν πολιτικά πλαίσια ή να ψηφίζουν νόμους. Γι' αυτό το λόγο ψηφίζουν τους αντιπροσώπους τους, οι οποίοι όμως δεν πρέπει να αποξενώνονται και απομακρύνονται από τους πολίτες μόλις εκλεγούν και να νομοθετούν ό,τι θέλουν³³.

---

³³ Νόνας Δ., Γεωργόπουλος Ν., (2001) "Η Ανάπτυξη του Διαδικτύου και οι Σύγχρονες Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές", *Επιστημονική Επετηρίδα Πανεπιστημίου Πειραιώς*,

Η ψηφιακή τεχνολογία και το Internet προσφέρουν τη δυνατότητα της ανάπτυξης μιας σχέσης άμεσου διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ πολιτών και κυβερνώντων. Στόχος δεν είναι να μετατρέψουν σε υποχείρια τους πολιτικούς που θα κάνουν απλώς ό,τι «θέλει ο λαός», αλλά να συνδέσουν τους πολιτικούς με τους πολίτες έτσι ώστε να μαθαίνουν τις απόψεις και τα συναισθήματά τους προτού προχωρήσουν σε μια απόφαση. Μια σύνδεση που η τεχνολογία επιτρέπει να είναι άμεση και να μη σχετίζεται με τη σημερινή σχέση πολίτη και πολιτικού, που περνάει υποχρεωτικά από τα γκάλοπ και τις θέσεις που εκφράζονται από τα ΜΜΕ».

Η ηλεκτρονική ψηφοφορία είναι η ηλεκτρονική δικτύωση των δημόσιων-κυβερνητικών υπηρεσιών αλλά και προσώπων έτσι ώστε οι πολίτες να μπορούν να παίρνουν πληροφορίες, να πραγματοποιούν ενέργειες και συναλλαγές, καθώς και να επικοινωνούν με δημόσιες υπηρεσίες και πρόσωπα εύκολα και γρήγορα μέσω των υπολογιστών.

Η εκτέλεση ενεργειών, αλλά και η επικοινωνία με δημόσιες υπηρεσίες και πρόσωπα, βρίσκεται ήδη σε πλήρη εξέλιξη, σε άλλες χώρες με πιο γρήγορους και σε άλλες με πιο αργούς ρυθμούς. Το μεγάλο στοίχημα και η μεγάλη επανάσταση όμως έχουν να κάνουν με την ηλεκτρονική ψηφοφορία. Με τη δυνατότητα δηλαδή να μπορούν κάποια στιγμή οι πολίτες να ψηφίζουν είτε για μικρότερης σημασίας ζητήματα είτε για μεγαλύτερης, και φυσικά στις διάφορες εκλογές (δημοτικές, εθνικές), μέσω των υπολογιστών και του Internet.

Σύμφωνα με τον Μπάλμερ (2006) η ηλεκτρονική δημοκρατία ορίζεται ως *«η σχέση μεταξύ των πολιτών και των αντιπροσώπων τους στα δημόσια αξιώματα, σχέση η αποτελεσματικότητά της οποίας εξαρτάται από την ποιότητα της επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο μέρη»*³⁴.

Η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.) διεξήγαγε έρευνα σε 170 ΟΤΑ προκειμένου να

³⁴ Μπαλμερ D.,(2006), Σύγχρονοι μέθοδοι ψηφοφορίας, Ανάκτηση στις 22-3-08 από <http://www.plant-management.gr>

διερευνηθεί ο εντοπισμός όλων των αναγκαίων προϋποθέσεων που απαιτούνται προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητα των ΟΤΑ να υποστηρίξουν το στόχο της Τοπικής Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΤΗΔ) και να προσαρμόζουν την οργάνωση και τη λειτουργία τους στο νέο και συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον της Κοινωνίας της Πληροφορίας, αποσκοπώντας στην πλήρη αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)³⁵.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα παρουσιάζονται παρακάτω:

- Η ηγεσία και τα στελέχη των ΟΤΑ έχουν κατανοήσει την ανάγκη αξιοποίησης των ΤΠΕ και τον καταλυτικό τους ρόλο στον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματικότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα όσον αφορά στην ανάπτυξη υποδομών καθώς και στην εισαγωγή και χρήση ΤΠΕ από τους ΟΤΑ. Μεγάλο μέρος των διοικητικών και οικονομικών λειτουργιών είναι μηχανογραφημένο. Υπάρχουν, ωστόσο, αρκετές περιοχές ανάπτυξης εφαρμογών ώστε να καλυφθεί το εύρος των λειτουργιών των ΟΤΑ (π.χ. Τεχνικές Υπηρεσίες, Κοινωνικές Λειτουργίες κλπ).
- Οι ΟΤΑ έχουν στο σύνολό τους πρόσβαση στο Internet, το οποίο χρησιμοποιούν κυρίως για αναζήτηση πληροφοριών και ηλεκτρονική αλληλογραφία. Όμως, το 54% αυτών έχει σύνδεση χαμηλής ταχύτητας (<=256 Kbps). Είναι χαρακτηριστικό, επίσης, ότι το 56% των ΟΤΑ δεν έχει εντάξει κάποιο έργο Πληροφορικής σε Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα, ενώ το 45% των χρησιμοποιούμενων Η/Υ έχει αγοραστεί μετά το 2003.

---

³⁵ Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.), (2006).

Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη ψηφιακή σύγκλιση των Ο.Τ.Α. και τη μετάβαση της Τ.Α. στην Τοπική Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης

3.2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η έννοια της πράσινης ανάπτυξης δεν έχει ακόμα αποκτήσει διεθνώς μια σαφώς καθορισμένη σημασία. Οπωσδήποτε όμως χαρακτηρίζεται από κάποιες αναγκαίες και αλληλένδετες προϋποθέσεις, όπως είναι η αποσύνδεση, η εξοικονόμηση, η αξιοποίηση της τεχνολογίας, η δημιουργία απασχόλησης και ο παρεμβατισμός³⁶.

Όλοι οι πολίτες επιθυμούν να διαμορφωθούν με ειδικές φυτεύσεις πλατείες σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα ώστε όλες οι γειτονίες να έχουν χώρους πρασίνου, αναψυχής και ψυχαγωγίας, με υλικά φιλικά στο περιβάλλον και λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες λειτουργίες στην πόλη. Επιθυμούν επίσης πράσινες διαδρομές, επιμήκη πάρκα (περιπάτους που είναι καλυμμένοι από διπλές - όπου είναι δυνατό- δένδροστοιχίες), πορείες με φύτευση δένδρων κατά μήκος πεζοδρόμων, πεζοδρομίων, ρεμάτων ή σιδηροδρομικών γραμμών που διασχίζουν την πόλη. Εστίες πρασίνου στις σχολικές αυλές, στους δημοτικούς αθλητικούς χώρους, στους βρεφονηπιακούς σταθμούς, στις παιδικές χαρές αλλά και στους ελεύθερους χώρους δημόσιων και δημοτικών κτιρίων.

Για το λόγο αυτό θα προτιμήσουν να εκλέξουν εκείνον τον δήμαρχο που υπόσχεται ότι θα καταστρώσει ειδικό επιχειρησιακό σχέδιο δράσης για την εφαρμογή, την αναθεώρηση του συνολικού πολεοδομικού σχεδιασμού (Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Πολεοδομικές Μελέτες, Πράξεις Εφαρμογής), την υλοποίηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάπλασης και τη διασφάλιση νέων ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου.

3.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Η οριοθέτηση της κοινωνικής πρόνοιας προσεγγίζεται με βάση την υπαγωγή της στο γενικότερο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλειας. Η

---

³⁶ Χατζημπίρος Κ., 2009, Πράσινη ανάπτυξη, ανακτημένο από:
http://www.itia.ntua.gr/~kimon/Prasin_anapt11.doc στις 1-11-09

κοινωνική ασφάλεια αντιστοιχεί σε ένα σύνολο μέτρων που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση των ακόλουθων επιδιώξεων:

- ο Προστασία του πληθυσμού από καταστάσεις ανάγκης που δημιουργούνται λόγω της επέλευσης συγκεκριμένων κινδύνων, οι οποίοι επιφέρουν την απώλεια ή τη μείωση των πηγών συντήρησης
- ο Εξασφάλιση ιατρικής και υγειονομικής κάλυψης
- ο Εγγύηση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης.

Για την αποτελεσματική υλοποίηση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλεια καθιερώνονται τρεις μηχανισμοί -τεχνικές :

- ο Η κοινωνική ασφάλιση που προωθείται μέσω των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης³⁷.
- ο Η κοινωνική πρόνοια που προσανατολίζεται στην προστασία των ατόμων, χωρίς επαρκείς πόρους συντήρησης, αποβλέποντας στη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης και προστασίας από τους κοινωνικούς κινδύνους³⁸. Η κοινωνική πρόνοια προωθείται μέσω των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας.
- ο Η υγεία που προωθείται μέσω των συστημάτων υγείας.

Συγκεκριμένα, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας απευθύνεται σε άτομα που αδυνατούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας -και επομένως να εξασφαλίσουν κάλυψη μέσω της τεχνικής της κοινωνικής ασφάλισης- και αντιστοιχεί στο σύνολο των μέτρων που ρυθμίζουν τη χορήγηση

---

³⁷ Σακελλαρόπουλος Θ. (2003), «Η κοινωνική ασφάλιση ως κοινωνικό δικαίωμα» στο: Σακελλαρόπουλος Θ. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής, τόμος Α, Διόνικος, Αθήνα.

³⁸ Κοντιάδης Ξ., Κατρούγκαλος Γ. (2005), «Κοινωνικά δικαιώματα ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων: οι κανονιστικές δεσμεύσεις του κοινού νομοθέτη», στο: Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α (επιμ πρόλογος) Δίκτυα κοινωνικής προστασίας. Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες, Εκδ.Κριτική, Αθήνα.σελ 373-390.

εισοδηματικών παροχών σε είδος και κοινωνικών υπηρεσιών μέσω ειδικών φορέων σε άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης και αδυνατούν να την καλύψουν με δικά τους μέσα. Οι κύριοι προσανατολισμοί των προνοιακών συστημάτων είναι οι ακόλουθοι: α) η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για κάθε άτομο που βρίσκεται σε κατάσταση ανάγκης μέσω της κατοχύρωσης του δικαιώματος με χρηματικές παροχές και β) η ένταξη των ενδιαφερομένων στον κοινωνικοοικονομικό ιστό μέσω της κατοχύρωσης του δικαιώματος με κοινωνικές υπηρεσίες³⁹.

Στο μοντέρνο σύστημα της κοινωνικής προστασίας που διαμορφώθηκε με την άνοδο του βιομηχανικού καπιταλισμού, ήδη από τον περασμένο αιώνα, η κοινωνική πρόνοια δεν έπαιξε τον ίδιο σοβαρό ρόλο που κατείχε στις προβιομηχανικές κοινωνίες. Αναδιανεμητικές πολιτικές, όπως η κοινωνική ασφάλιση, η πολιτική υγείας, τα επιδόματα ανεργίας σχεδιάστηκαν και περιόρισαν αποτελεσματικά τους κοινωνικούς κινδύνους της βιομηχανικής εποχής. Έτσι, στο κλασικό κράτος του 20ού αιώνα, σε όλες τις μορφές και τους τύπους του, η κοινωνική πρόνοια περιορίστηκε σε ένα δευτερεύοντα ρόλο. Όμως, οι σημερινές κοινωνικές εξελίξεις φαίνεται να επιφέρουν αλλαγή αυτή της τάσης⁴⁰.

Η αλλαγή του τεχνολογικού παραγωγικού μοντέλου, τα αυξημένα ποσοστά ανεργίας, τα οξυμμένα φαινόμενα φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού που εντείνουν τις κοινωνικές ανισότητες, έχουν ως αποτέλεσμα, παράλληλα με τις παραδοσιακές ομάδες που χρήζουν κοινωνικής βοήθειας λόγω της ιδιαίτερης θέσης τους, να αυξάνεται ο αριθμός των πολιτών που δεν μπορούν να καλύψουν τη στοιχειώδη επιβίωσή τους και οδηγούνται σε καταστάσεις φτώχειας και κοινωνικού

---

³⁹ Αμίσης Γ. (2001), Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Τα ελληνικό μοντέλο των κοινωνικών υπηρεσιών και η ευρωπαϊκή εμπειρία, Παπαζήσης, Αθήνα.

⁴⁰ Σακελλαρόπουλος Θ. (2003α), «Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πρόνοιας και το θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΚΦ στην Ελλάδα» στο: Σακελλαρόπουλος Θ. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής, Τόμος Α', Διόνικος, Αθήνα, σελ 285-286

αποκλεισμού με αποτέλεσμα νέες πληθυσμιακές ομάδες να περιθωριοποιούνται. Με βάση, λοιπόν, τις σημερινές κοινωνικές εξελίξεις η κοινωνική πρόνοια καλείται να παρέμβει για να δώσει αποτελεσματικές λύσεις στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα. Στο πλαίσιο αυτό μπορούμε να πούμε ότι σήμερα βρισκόμαστε μπροστά στο φαινόμενο της προϊούσας «προνοιοποίησης» της κοινωνικής πολιτικής. Αυτό σημαίνει τη διεύρυνση της σημασίας και του πεδίου δράσης της κοινωνικής πρόνοιας, την επέκταση των αρχών λειτουργίας της σε βάρος των αρχών συγκρότησης των άλλων πολιτικών και την έμμεση διεύρυνση των αρχών της στα άλλα πεδία κοινωνικής πολιτικής. Οι αρχές αυτές αφορούν στην ιδιότητα του πολίτη ως αρχή παροχής δικαιωμάτων, στην επιλεκτικότητα και επικέντρωση παροχών, στην κρατική ευθύνη σε τελευταία ανάλυση, στη συμμετοχή ιδιωτικών και εθελοντικών φορέων κοινωνικής φροντίδας και τέλος στο ελάχιστο εισόδημα διαβίωσης⁴¹. Η ιδιότητα του πολίτη αποτελεί τη νομιμοποιητική βάση της παροχής και του δικαιώματος της πρόνοιας. Η ιδιότητα του πολίτη⁴² παραπέμπει συνεπώς και στην καθολικότητα του δικαιώματος, το οποίο πρέπει να χρηματοδοτηθεί οικονομικά από το κοινωνικό σύνολο δηλαδή το κράτος και τον κρατικό προϋπολογισμό.

Η κοινωνική πρόνοια των δήμων μπορεί να απευθυνθεί στα παιδιά, με την ίδρυση παιδικών σταθμών, στα άτομα με ειδικές ανάγκες, με τη δημιουργία παιδικών χαρών με ειδικά όργανα και πρόσβαση για παιδιά με αναπηρία, αλλά και με αθλητικές εγκαταστάσεις, στα κακοποιημένα άτομα με την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και με τη δημιουργία ξενώνων για κακοποιημένα άτομα, στα άτομα τρίτης ηλικίας με το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, με τις Λέσχες Φιλίας. Επίσης απαιτείται η

---

⁴¹ Σακελλαρόπουλος Θ. (2003α), «Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πρόνοιας και το θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΚΦ στην Ελλάδα» στο: Σακελλαρόπουλος Θ. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής, Τόμος Α', Διόνικος, Αθήνα, σελ 286

⁴² Andersen J.G. & Guillemard A-M.(2005), "Conclusion: Policy change, welfare regimes and active citizenship", στο: Andersen J., Guillemard A.M., Jensen Per H., Pfau-Effinger B. The changing face of welfare, consequences and outcomes from a citizenship perspective, The Policy Press, p.p. 257-271.

ύπαρξη κέντρων πρόληψης και αγωγής για άτομα εξαρτώμενα από ουσίες, κέντρα εξυπηρέτησης αλλοδαπών για τους μετανάστες καθώς επίσης και εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μετανάστες αλλά και διαπολιτισμικοί παιδικοί σταθμοί, για τα παιδιά των μεταναστών. Η ύπαρξη όλων των παραπάνω υπηρεσιών σε κάθε δήμο καθιστούν το δημότη θετικό προς τον δήμαρχό του και των ωθούν να επιλέξει εκείνον τον πολιτικό συνδυασμό που προτίθεται να οργανώσει και να υλοποιήσει τα παραπάνω προγράμματα.

3.4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η επιχειρηματικότητα αναφέρεται για όλες τις επιχειρήσεις σε όλους τους κλάδους, σχετικούς με την τεχνολογία ή πιο παραδοσιακούς. Αναφέρεται επίσης σε όλα τα μεγέθη των εταιρειών ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό καθεστώς, είτε πρόκειται για οικογενειακή επιχείρηση είτε για μη κερδοσκοπική είτε για επιχείρηση εισηγμένη στο χρηματιστήριο.

Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη αναφορά από το Διεθνές Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (Global Entrepreneurship Monitor) (ΔΠΕ) μόνο το 7% της επιχειρηματικότητας δημιουργεί νέα τμήματα αγοράς εάν η ιδέα είναι επιτυχής ενώ το 70% παρέχει προϊόντα ή υπηρεσίες σε υπάρχοντα τμήματα αγοράς όπου υπήρχε ανταγωνισμός και οι τεχνολογικές καινοτομίες είχαν εφαρμοσθεί τουλάχιστον ένα έτος πριν την εισαγωγή των προϊόντων ή υπηρεσιών.

Αναφορικά στην Ελλάδα πρόσφατη έρευνα του ΔΠΕ αποκάλυψε ότι το 6.8% του εργατικού δυναμικού ήταν ιδιοκτήτες ή χρηματοδότες μιας επιχείρησης που λειτουργούσε για χρονικό διάστημα μικρότερο των 42 μηνών. Σύμφωνα με τον δείκτη επιχειρηματικότητας (Total Entrepreneurial Activity index) η Ελλάδα βρίσκεται στην δέκατη έκτη θέση από τις τριανταμία χώρες που αξιολογήθηκαν. Το αποτέλεσμα με μία πρώτη ανάλυση ίσως κρίνεται ικανοποιητικό αλλά οφείλεται κατά

συντριπτικό ποσοστό στον μεγάλο αριθμό των ελευθέρων επαγγελματιών που είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακών ή τεχνολογικών ιδρυμάτων⁴³.

Η επιχειρηματικότητα είναι νοοτροπία και η νοοτροπία καλλιεργείται. Πρέπει λοιπόν να μπει στο εκπαιδευτικό σύστημα, να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές και σπουδαστές στο τι σημαίνει ανάπτυξη πρωτοβουλίας, κριτική σκέψη, καινοτομία, υλοποίηση μιας νέας ιδέας, επιχειρηματικότητα.

Στην Ελλάδα ήδη λειτουργούν πιλοτικά προγράμματα, όπου οι φοιτητές μοιράζονται τον χρόνο τους μεταξύ θεωρητικών μαθημάτων και διεύθυνσης μιας εικονικής επιχείρησης. Επίσης, έχει δημιουργηθεί μάθημα για την επιχειρηματικότητα, που σήμερα λειτουργεί πιλοτικά, αλλά σύντομα θα καθιερωθεί σε όλα τα γυμνάσια της χώρας. Η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς δημιουργεί 20 κόμβους επιχειρηματικότητας, Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας, ενώ απονέμει και βραβεία επιχειρηματικότητας σε σχολεία και πανεπιστήμια. Υπάρχουν προγράμματα πρακτικής εξάσκησης των φοιτητών τους καλοκαιρινούς μήνες, δημιουργήθηκαν κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού των νέων, γραφεία σύνδεσης με την αγορά⁴⁴.

Γενικότερα, στην Ελλάδα, η Πολιτεία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση. Έχουμε τον υψηλότερο αριθμό φοιτητών ηλικίας 18 έως 21 ετών στην ΕΕ. Έχουμε, επίσης, μικρότερο ποσοστό πολιτών που αποχωρούν από το εκπαιδευτικό σύστημα (16,1%) από τον μέσο ποσοστό στην ΕΕ-15 (18,8%). Οι δαπάνες για την Παιδεία ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξάνονται διαρκώς με στόχο να φτάσουν το 5% το 2008, τη στιγμή που στην υπόλοιπη Ευρώπη μειώνονται.

---

⁴³ Καινούργιος Φ. Δ(2003), Επιχειρηματικότητα ΜΜΕ και οικονομική ανάπτυξη, ΧΡΗΜΑ σελ 45-47

⁴⁴ Rothwell, R., Zegfeld, W (1982), Innovation and the Small and Medium Sized Firm, Frances Pinter, London,

3.4.1. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΗΜΩΝ

Ως επιχειρηματικότητα ανάγκης ορίζεται η ίδρυση και προσπάθεια ανάπτυξης νέας επιχείρησης, με αφορμή το ότι ο νέος επιχειρηματίας δε βρήκε καλύτερη λύση για βιοπορισμό. Έχει παρατηρηθεί ότι η επιχειρηματικότητα αυτής της μορφής δεν οδηγεί συνήθως σε βιώσιμες επιχειρήσεις.

Ως επιχειρηματικότητα ευκαιρίας ορίζεται η ίδρυση και προσπάθεια ανάπτυξης νέας επιχείρησης με στόχο την αξιοποίηση πραγματικής επιχειρηματικής ευκαιρίας (καινοτομία, κενά της αγοράς, προοπτικές αύξησης ζήτησης κ.τ.λ.) από επιχειρηματία με προσόντα (π.χ. πίστη στην επιτυχία, εμπειρία, γνώση, δεξιότητες, υψηλό μορφωτικό επίπεδο). Έχει παρατηρηθεί ότι, η επιχειρηματικότητα αυτής της μορφής οδηγεί συνήθως σε βιώσιμες επιχειρήσεις με αξιόλογη θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη.

Με στόχο την επίτευξη αυτής της αναπτυξιακής στροφής, τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να ενθαρρύνουν ιδιαίτερα επιχειρηματικές προτάσεις με τα χαρακτηριστικά της Καινοτομίας, της Υψηλής Ποιότητας της επιχειρηματικής ομάδας (παραγωγικές δεξιότητες, επιχειρηματικό ταλέντο, υψηλό μορφωτικό επίπεδο, εμπειρία και γνώση του αντικειμένου κ.τ.λ.), της Εισόδου σε νέες αγορές ή σε αναπτυσσόμενες αγορές ανοικτού ανταγωνισμού και θετικών προοπτικών, της Ανάπτυξης προϊόντων, υπηρεσιών ή/και διαδικασιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και της Δημιουργίας απασχόλησης⁴⁵.

Το πρόγραμμα της Νεανικής Επιχειρηματικότητας του Δήμου Τρικαίων χρηματοδοτείται με το συνολικό ποσό των 24 εκ. € και το πρόγραμμα της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας με το συνολικό ποσό των 16 εκ. €. Η Δημόσια Δαπάνη του προγράμματος συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από το Ελληνικό Δημόσιο.

---

⁴⁵ Επιμελητήριο Τρικάλων, 2009, Προκήρυξη Προγραμμάτων για νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα ανακτημένο από: <http://www.trikalacity.gr/art-55>, στις 1-11-09

Δικαίωμα συμμετοχής στα Προγράμματα έχουν Νέοι και Νέες, οι οποίοι γεννήθηκαν από το 1970 μέχρι και το 1991 και Γυναίκες, οι οποίες γεννήθηκαν από το 1954 μέχρι και το 1991. Είναι άνεργοι, μισθωτοί, ελεύθεροι επαγγελματίες που δεν ασκούσαν επιχειρηματική δραστηριότητα από 1.1.2008 μέχρι και την προδημοσίευση του προγράμματος (4.3.2009). Ως έναρξη άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας νοείται η ημερομηνία έναρξης επιτηδεύματος ατομικής επιχείρησης ή η συμμετοχή σε επιχείρηση ως εταίρος.

Στα δύο αυτά προγράμματα εντάσσεται το σύνολο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του τομέα της μεταποίησης, του εμπορίου, των υπηρεσιών, του τουρισμού και της ανακύκλωσης – περιορισμού της ρύπανσης, ΕΚΤΟΣ των περιπτώσεων που ρητά αναφέρονται ότι εξαιρούνται στο Παράρτημα του αντίστοιχου Κανονισμού. Εξαιρούνται επίσης, και συνεπώς είναι μη επιλέξιμες, επιχειρήσεις που αναπτύσσονται ή δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο σύμβασης franchising (δικαιόχρησης).

Τα όρια του προϋπολογισμού των προτάσεων είναι από 30.000 – 200.000 € για τις επιχειρήσεις του τομέα μεταποίησης και του τομέα ανακύκλωσης και περιορισμού της ρύπανσης, από 30.000 – 100.000 € για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και τουρισμού, από 30.000 – 80.000 € για τις εμπορικές επιχειρήσεις.

Το ποσοστό Δημόσιας Χρηματοδότησης επί του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού της πρότασης είναι 50% γενικά σε όλη την Ελλάδα και 60% σε νησιά κάτω των 5.000 κατοίκων (απογραφή 2001) και σε πυρόπληκτες περιοχές.

Το υπόλοιπο ποσό πέραν της Δημόσιας Χρηματοδότησης για την κάλυψη του συνολικού προϋπολογισμού θεωρείται ιδιωτική συμμετοχή για την υλοποίηση του έργου. Ο Τραπεζικός δανεισμός για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού 30% του συνολικού προτεινόμενου προϋπολογισμού του έργου.

Ως επιλέξιμες δαπάνες προς χρηματοδότηση είναι εκείνες που σχετίζονται με εξοπλισμό και ειδικές εγκαταστάσεις, με κτιριακά και διαμόρφωση χώρων με προβολή προώθηση και δαπάνες συμβουλευτικής υποστήριξης. Στην κατηγορία εξοπλισμός, περιλαμβάνονται και επαγγελματικά ή μικτής χρήσης μεταφορικά μέσα απαραίτητα για τη διακίνηση υλικών, εμπορευμάτων, προϊόντων και παροχή υπηρεσιών της επιχείρησης με ανώτατο όριο το ποσό των 20.000,00 €⁴⁶.

Ο δήμος Κοζάνης προωθεί το πρόγραμμα «Πράσινη Επιχειρηματικότητα Επενδυτικές Ευκαιρίες για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με σεβασμό στο περιβάλλον». Η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων είναι μία Πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και περιλαμβάνει δραστηριότητες με αντικείμενο τις μικρές επιχειρήσεις σε 34 χώρες, βοηθώντας όσες βρίσκονται ήδη σε λειτουργία και ενθαρρύνοντας τους νέους να επιλέξουν την επιχειρηματικότητα ως σταδιοδρομία. Σκοπός των εκδηλώσεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, είναι να δείξουν στους επιχειρηματίες πώς να αξιοποιήσουν πιο αποτελεσματικά τα οφέλη της ελεύθερης αγοράς και να τονώσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Για την προαγωγή του στόχου αυτού ανάλογες εκδηλώσεις θα γίνουν σε όλη την ελληνική επικράτεια. Οι εκδηλώσεις σε όλη την Ευρώπη και στην Ελλάδα οργανώνονται μέσω του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρηματικής Υποστήριξης "Enterprise Europe Network" και την εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης⁴⁷.

---

⁴⁶ Επιμελητήριο Τρικάλων, 2009, Προκήρυξη Προγραμμάτων για νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα ανακτημένο από: <http://www.trikalacity.gr/art-55>, στις 1-11-09

⁴⁷ Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Κοζάνης, 2009, Πράσινη Επιχειρηματικότητα - Επενδυτικές Ευκαιρίες για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με σεβασμό στο περιβάλλον, ανακτημένο από: http://kozani.net/news2.php?page_module=news&p_id=13577, στις 1-11-09

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

4.1. Ο ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Η Κοζάνη είναι η πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού. Εκτός από πρωτεύουσα νομού και επαρχίας είναι έδρα της Περιφέρειας Δ. Μακεδονίας, του εφετείου, της Μητρόπολης Σερβίων και Κοζάνης, του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με έντονη ζωή και ποικίλες πολιτιστικές και κοινωνικές εκδηλώσεις.

Είναι κτισμένη σε υψόμετρο 720μ. στους πρόποδες του όμορφου Βερμίου και στη νότια πλευρά της αντικρίζει την εύφορη κοιλάδα του Αλιάκμονα. Το κλίμα είναι ηπειρωτικό με κρύους χειμώνες, χιόνια και ζεστά καλοκαίρια. Η ευρύτερη περιοχή είναι πλούσια σε αποθέματα λιγνίτη, χρωμίτη, αμιάντου και διαφόρων άλλων. Η θέση της πόλης είναι σε τέτοιο σημείο που την καθιστά συγκοινωνιακό κόμβο που συνδέει την Μακεδονία με την Ήπειρο και τη Θεσσαλία. Η κατασκευή της νέας Εγνατίας μείωσε την απόσταση προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και διευκόλυνε την πρόσβαση επισκεπτών και επενδυτών⁴⁸.

Στο Δήμο Κοζάνης μπορείτε να επισκεφθείτε τα μουσεία της πόλης, τις παλιές βυζαντινές εκκλησίες της, την Κοβεντάρειο Βιβλιοθήκη με το σπάνιο αρχαικό υλικό της, μπορείτε να ξεκουραστείτε στις όμορφες εξοχικές περιοχές που αφθονούν στο Δήμο, αλλά και να απολαύσετε τις πεντανόστιμες τοπικές συνταγές ή να κάνετε τις αγορές σας στη σύγχρονη αγορά.

Ο Δήμος Κοζάνης και οι φιλόξενοι κάτοικοί του, φροντίζουν για την διατήρηση της πλούσιας τοπικής παράδοσης αλλά και για την ανάπτυξη της πόλης μέσα από σύγχρονες υποδομές με όραμα για το μέλλον, που θα φέρουν την πόλη σε μια θέση ευημερίας και ξεχωριστής λειτουργικότητας.

---

⁴⁸ Δήμος Κοζάνης, 2009, Κοζάνη, ανακτημένο από: <http://www.e-dimotis.gr/web/guest/generalcityinfo> στις 13-10-09

4.2. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ

Η Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου άρχισε να λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 2003. Σήμερα υπηρετούν σ' αυτή δύο Κοινωνικοί Λειτουργοί. Η Κοινωνική Υπηρεσία αποβλέπει στην πρόληψη και θεραπεία κοινωνικών προβλημάτων, καθώς και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της κοινωνικής λειτουργικότητας ατόμων και ομάδων με την πραγματοποίηση θεσμικών αλλαγών μέσα στην κοινότητα.

Συγκεκριμένα⁴⁹:

- ο Κοινωνικές έρευνες, σύνταξη εκθέσεων, καταγραφή προβλημάτων, κατ' οίκον επισκέψεις των Κοινωνικών Λειτουργών.
- ο Συμβουλευτική – ηθική στήριξη σε μονογονεϊκές οικογένειες και μοναχικών ατόμων, που απευθύνονται στην υπηρεσία και παραπομπή τους σε άλλους φορείς ή υπηρεσίες εφ' όσον χρειαστεί, προκειμένου να βοηθηθούν τα άτομα αυτά.
- ο Παραπομπές σε κρατικές ψυχιατρικές μονάδες, ατόμων που πάσχουν από ψυχιατρικά προβλήματα.
- ο Ενημέρωση ενδιαφερομένων ατόμων σχετικά με αιτήματα υιοθεσιών, παραπομπή σε ανάλογους φορείς, συνεργασία με Δ/ση Κοινωνικής Πρόνοιας Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Κοζάνης, Κοινωνική Υπηρεσία Νοσοκομείου.
- ο Τοποθέτηση παιδιών στη στέγη ανηλίκων, κ.ά. ιδρυμάτων βάσει κοινωνικών κριτηρίων και έπειτα από κοινωνική έρευνα.
- ο Συμμετοχή στη διαδικασία εγγραφής παιδιών στις κατασκηνώσεις του Δήμου, όταν τα παιδιά αυτά προέρχονται από οικογένειες που αντιμετωπίζουν κοινωνικοοικονομικά προβλήματα.

---

⁴⁹ Δήμος Κοζάνης, 2009, Η κοινωνική υπηρεσία του δήμου Κοζάνης, ανακτημένο από: <http://www.e-dimotis.gr/web/guest/generalcityinfo> στις 2-11-09

- Συμβουλευτική υποστήριξη και παραπομπή σε ανάλογους φορείς ατόμων χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών, ενημέρωση και στήριξη των οικογενειών τους. Συνεργασία με Ο.ΚΑ.ΝΑ.
- Συμβουλευτική – ηθική στήριξη σε μονογονεϊκές οικογένειες και μοναχικά άτομα.
- Στήριξη γονέων με παιδιά που παρουσιάζουν διάφορα προβλήματα στην περίοδο της εφηβείας.
- Κάλυψη αναγκών απόρων δημοτών σε ένδυση και σίτιση (λειτουργία ιματιοθήκης – προγράμματος σίτισης με εθελοντική προσφορά).
- Οικονομική ενίσχυση δημοτών που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, ανεργίας και δεν έχουν πόρους, ώστε να καλύψουν τις ανάγκες της καθημερινής τους διαβίωσης.
- Ενίσχυση των δημοτών, ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητές τους για αυτοβοήθεια και προώθηση της ανάπτυξης των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων στην ενεργή συμμετοχή τους στις δικές τους τοπικές υποθέσεις.

Η Κοινωνική Υπηρεσία έχει την ευελιξία να λειτουργεί χωρίς πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες, γεγονός που της δίνει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί ακόμη και τους δημότες που έχουν δυσκολία να έρθουν στο γραφείο, με κατ' οίκον επισκέψεις των Κοινωνικών Λειτουργών.

Τέλος η Κοινωνική Υπηρεσία απευθύνεται σε όλους τους κατοίκους και τα προγράμματά της αφορούν άτομα όλων των ηλικιών, από βρέφη έως και τους υπερήλικες.

Βασική αρχή της Κοινωνικής Υπηρεσίας είναι η πρόληψη και όχι η καταστολή κοινωνικής και ατομικής παθολογίας, καθώς και η κινητοποίηση – ενεργοποίηση των ίδιων των δημοτών προκειμένου να βρουν λύσεις στα ατομικά και οικογενειακά τους προβλήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η Μεθοδολογία της έρευνας αναλύεται μέσα από τρεις βασικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται σε μία μελέτη: το θετικισμό, τη φαινομενολογία και την ενεργητική μελέτη. Υπάρχουν ποικίλα μέσα μεθοδολογίας έρευνας. Εδώ θα επικεντρωθούμε στα τρία πιο βασικά, το θετικισμό, τη φαινομενολογία και την ενεργητική μελέτη.

Ο θετικισμός και η φαινομενολογία είναι φιλοσοφικές έννοιες των κοινωνικών επιστημών. Κάθε φιλοσοφική έννοια έχει τις δικές της αρχές και αξίες και στηρίζεται σε διαφορετικές ερευνητικές απόψεις. Φυσικά κάθε ερευνητής ακολουθεί κάποιες από τις φιλοσοφικές αυτές έννοιες. Συχνότερα οι ερευνητές στηρίζονται στην αντίστροφη φιλοσοφία κατά τη διάρκεια της μελέτης τους δηλαδή αντιστρέφουν τα γεγονότα προκειμένου να δούνε τι θα γινόταν στην πραγματικότητα αν τα γεγονότα θα συνέβαιναν διαφορετικά. Ο θετικισμός σαν φιλοσοφία παρουσιάζει πως πραγματικά είναι τα γεγονότα και πώς θα έπρεπε να τα μελετήσουμε στηριζόμενοι σε λογικά επιχειρήματα προκειμένου να φτάσουμε στο επιθυμητό αποτέλεσμα .

Κάποια από τα βασικά συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε χρησιμοποιώντας αυτή τη μέθοδο είναι:

- Ότι ο ερευνητής πρέπει να λειτουργεί ανεξάρτητα και ανεπηρέαστα προκειμένου να καταλήξει σε σωστά συμπεράσματα.
- Ο ερευνητής πρέπει να στηρίζεται μόνο σε στοιχεία τα οποία απορρέουν από την ερευνά του και όχι από τα προσωπικά του πιστεύω και τις αξίες που τον χαρακτηρίζουν.
- Ο ερευνητής πρέπει να δίνει σημασία μόνο στα γεγονότα. Συγχρόνως πρέπει να γνωρίζει τις γνώμες άλλων ερευνητών να έχει γνώση της βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας του θέματος που αναλύει άλλα και της νομοθεσίας που το διέπει αν υπάρχει. Ο ερευνητής εφόσον έχει γνώση όλων των παραπάνω πρέπει να έχει την αφαιρετική ικανότητα

να κρατάει από όλα τα στοιχεία που γνωρίζει μόνο αυτά που πραγματικά των ενδιαφέρουν.

- ο Ο ερευνητής πρέπει να υποστηρίξει το θέμα του χρησιμοποιώντας λειτουργικά μέσα όπως ερωτηματολόγια έχοντας ένα μεγάλο δείγμα προκειμένου να προχωρήσει σε στατιστική ανάλυση.

Αντίθετα με τον θετικισμό η φαινομενολογική έρευνα παρουσιάζει τον κόσμο να στηρίζεται μόνο σε κοινωνικά θεμέλια και όχι σε αντικειμενικά . Γι αυτό το λόγο ο ερευνητής δεν χρειάζεται να στηριχτεί σε ανάλυση συμπεριφορών και γεγονότων αλλά σε φαινομενικά κριτήρια όπως η εμπειρία . Ο ερευνητής μπορεί να μελετάει τους γύρω του ακόμα και τον ίδιο του τον εαυτό, όποτε όμως τον “συμφέρει” μπορεί να αφαιρέσει τον εαυτό του από αυτή τη μελέτη.

Από την άλλη στην φαινομενολογική μέθοδο ο ερευνητής πέρα από την επιφάνεια των γεγονότων πρέπει να ερευνήσει και τους δευτερεύοντες παράγοντες στους οποίους στηρίζονται αυτά τα γεγονότα. Πρέπει να ελέγχει το κάθε στοιχείο σαν μια ολοκληρωμένη εικόνα , και να παράγει τις δικές του ιδέες και αντιλήψεις . Σε γενικές γραμμές η φαινομενολογική έρευνα βασίζεται σε γνώμες και αντιλήψεις άλλων πάνω στις οποίες πρέπει να στηρίζεται ο ερευνητής για να διαμορφώσει τις δικές του ιδέες και απόψεις για το θέμα.

Η τρίτη ερευνητική μέθοδος είναι η δραστική έρευνα. Αυτή η μέθοδος δανείζεται πολλά από τις προηγούμενες. Η βασική παράμετρος αυτής της μεθόδου είναι η βάση για την αλλαγή . Η αλλαγή είναι ο βασικός στόχος μιας έρευνας. Το κλασσικό μοντέλο της δραστικής μελέτης στηρίζεται σε πέντε βασικές παραμέτρους: σκοπός και επιλογή, μελέτη, αλλαγή βασισμένη σε στοιχεία - πληροφορίες αλλά και την αίσθηση του ερευνητή, προσωπική άποψη στην έρευνα, γνώσεις.

Σκοπός και επιλογή: Σημαίνει ότι η δραστική έρευνα δεν δέχεται την επιστήμη απόλυτα ανεξάρτητη από τις αξίες και τονίζει τη σημασία της πιθανότητας σε σχέση με την πρόβλεψη. Οι άνθρωποι πρέπει να έχουν

ξεκάθαρες αξίες προκειμένου να έχουν πιο ξεκάθαρες βλέψεις αλλά και να μπορούν να τις επιτύχουν.

Μελέτη: Η δραστική έρευνα είναι ένας συνδυασμός επίλυσης ρεαλιστικών και πρακτικών προβλημάτων . Οπότε η έρευνα βοηθάει στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων, χρησιμοποιώντας υπαρκτές θεωρίες και όχι κατασκευασμένες. Η μελέτη επικεντρώνεται στο πρόβλημα αλλά και στην επίλυση του.

Αλλαγή βασισμένη σε στοιχεία - πληροφορίες αλλά και την αίσθηση του ερευνητή: Αυτή η παράμετρος βοηθάει στην περίπτωση που η αλλαγή είναι ο απόλυτος στόχος του ερευνητή . Ο ερευνητής κάνει συστηματική συλλογή στοιχείων μέχρι να επιτύχει το στόχο του.

Προσωπική άποψη στην έρευνα: Η προσωπική άποψη στην έρευνα παίζει ρόλο προκειμένου να βάλει ο ερευνητής την δική του σφραγίδα στην έρευνα.

Γνώσεις: Ο ερευνητής προτού αρχίσει την ερευνά του πρέπει να αυξήσει τις γνώσεις του προκειμένου να επιτύχει τον στόχο του δηλαδή να επιλύσει τα προβλήματα του οργανισμού που αναλύει.

Ο μελετητής πρέπει να επικεντρωθεί στην δραστική έρευνα συμπεριλαμβάνοντας και άλλους ανθρώπους σε αυτήν και στη διαδικασία αλλαγής να συμπεριλάβει όλα τα τμήματα του οργανισμού. Πρέπει να λάβει υπόψη του τους ανθρώπινους παράγοντες που επηρεάζουν την κατάσταση χρησιμοποιώντας τεστ, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια.

5.1. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην εργασία αυτή μελετάμε ποια είναι τα βασικά κριτήρια που επηρεάζουν τους πολίτες σε ένα προεκλογικό πρόγραμμα για την ανάδειξη των τοπικών αρχών του Δήμου Κοζάνης.

Ποιες είναι διαδικασίες που ακολουθούν και ποιοι είναι παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις τους. Οι παραπάνω λόγοι μας ώθησαν να δημιουργήσουμε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο συλλέγει τις κατάλληλες πληροφορίες. Το δείγμα των 80 κατοίκων (40 αιρετοί και 40 πολίτες) συλλέχθηκε μέσα σε υπηρεσίες του δήμου. Ρωτώντας και τους αιρετούς εργαζόμενους κατοίκους του δήμου Κοζάνης αυτό την καθιστά περισσότερο έγκυρη

5.2. ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ποσοτική έρευνα είναι αυτή που χρησιμοποιούνται στατιστικά μοντέλα για να αναλυθούν τα αποτελέσματα της. Η ποσοτική έρευνα γίνεται κυρίως με το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο είναι ένα ειδικό έντυπο που περιλαμβάνει συνήθως τυποποιημένες ερωτήσεις για τη συλλογή συγκεκριμένων στοιχείων. Αποτελεί την πιο δημοφιλή μέθοδο συλλογής πρωτόγεννων στοιχείων. Βέβαια, η χρήση του ερωτηματολογίου είναι συνυφασμένη με τη διενέργεια δημοσκοπήσεων. Εν τούτοις, ερωτηματολόγια χρησιμοποιούνται και σε πειραματικές μελέτες, αλλά και έρευνες. Η σύνταξη του ερωτηματολογίου είναι ένας από του σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα των στοιχείων που θα συλλέγουν. Υπάρχει συγκεκριμένη διαδικασία που περιγράφεται παρακάτω για να πάρει το ερωτηματολόγιο την τελική του μορφή. Αυτή έχει 7 στάδια τα οποία είναι⁵⁰:

1. Προκαταρκτικές αποφάσεις. Ο ερευνητής πρέπει να καθορίσει

- ✓ Τι είδους πληροφορίες είναι αναγκαίο να συλλέγουν
- ✓ Από ποιους θα συλλέγουν
- ✓ Με ποια μέθοδο θα συλλέγουν οι πληροφορίες

---

⁵⁰ Mc Daniel, C & Gates, R (1995) "Marketing Research Essentials", West Publishing Company

2. Αποφάσεις για το περιεχόμενο των ερωτήσεων. Αυτές αφορούν περισσότερο στις πληροφορίες που θα συλλέγουν, παρά στη μορφή και στο ύψος της κάθε ερώτησης χωριστά. Σε αυτό εδώ το στάδιο πρέπει να εξετάσουμε αν μια ερώτηση είναι αναγκαία και μετά αν η ερώτηση είναι ικανοποιητική – επαρκής, ώστε να μας δώσει τις απαιτούμενες πληροφορίες
3. Αποφάσεις για την διατύπωση των ερωτήσεων. Το στάδιο αυτό αφορά στη φρασεολογία και το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιηθούν για να διατυπωθεί η κάθε ερώτηση.
4. Αποφάσεις για το τύπο των ερωτήσεων. Στο στάδιο αυτό ο ερευνητής πρέπει να αποφασίσει για το τύπο των ερωτήσεων. Υπάρχουν τρεις τύποι ερωτήσεων.
  - ✓ Ανοιχτές, είναι αυτές που δίνουν την δυνατότητα και την ελευθέρια στον ερωτώμενο να απαντήσει στην ερώτηση όπως αυτός νομίζει, χρησιμοποιώντας τις δικές του λέξεις
  - ✓ Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, αυτές παρέχουν την δυνατότητα στον ερωτώμενο να επιλέξει μεταξύ πολλών προεπιλογών απαντήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις η απάντηση θα είναι μόνο μια, ενώ σε άλλες, μπορεί να δοθούν περισσότερες από μια απαντήσεις.
  - ✓ Οι διχοτομικές ερωτήσεις επιτρέπουν στον ερωτώμενο να επιλέξει μόνο μια από τις δυο δυνατές απαντήσεις.
5. Αποφάσεις για τη σειρά των ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις πρέπει να έχουν μια λογική σειρά. συνήθως αρχίζουν με κάποιες ερωτήσεις γενικού περιεχομένου και για να γνωρίζει ο ερευνητής κάποια δημογραφικά χαρακτηριστικά και στην συνέχεια πάει στις πιο ειδικές.
6. Αποφάσεις για τη διάταξη και εμφάνιση του ερωτηματολογίου. Ένα ερωτηματολόγιο πρέπει να έχει μια επαγγελματική εμφάνιση, έτσι ο

ερευνητής πρέπει να προσέξει την στοίχιση των ερωτήσεων τις γραμματοσειρές κ.τ.λ.

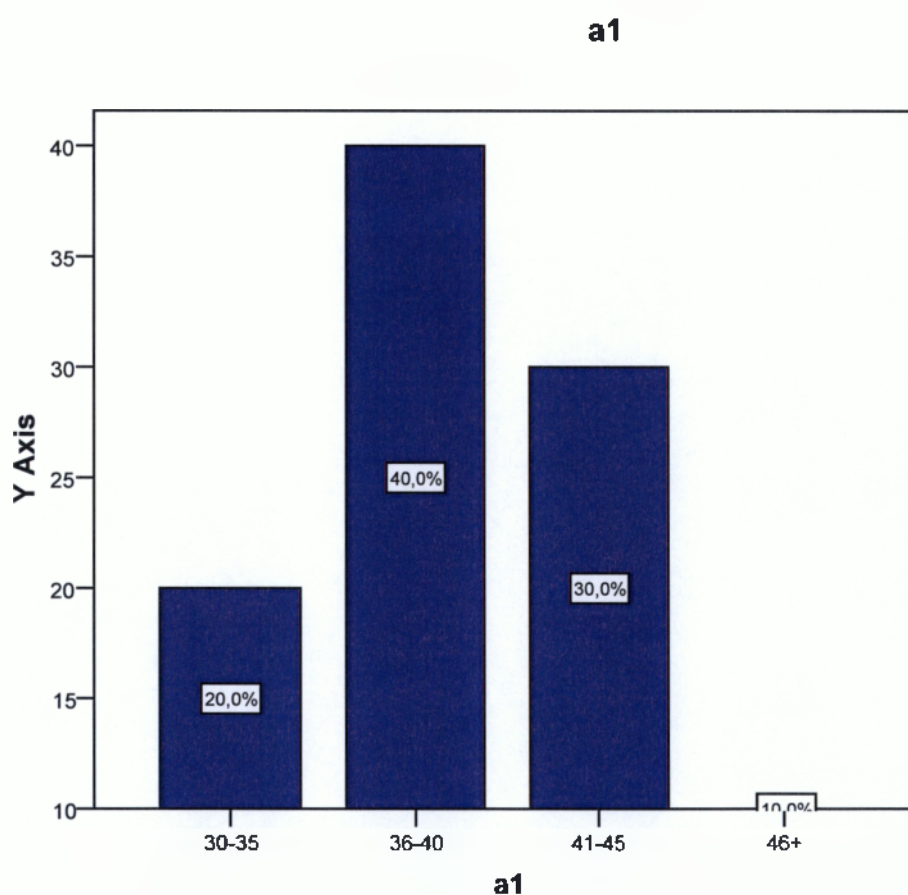
7. Αποφάσεις για το προέλεγχο και την αναθεώρηση του ερωτηματολογίου. Σκοπός είναι να γίνει ένας προέλεγχος έτσι ώστε να διορθωθούν τυχόν λάθη ή ατέλειες. συνήθως δίνεται ένα μικρό δείγμα στην αγορά ώστε να δουν τις αντιδράσεις του κοινού πριν αρχίσει η ερευνά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 80 κατοίκους του Δήμου, εκ των οποίων 40 είναι αιρετοί εργαζόμενοι στο δήμο, και 40 πολίτες

6.1. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΙΡΕΤΟΥΣ

Ηλικία

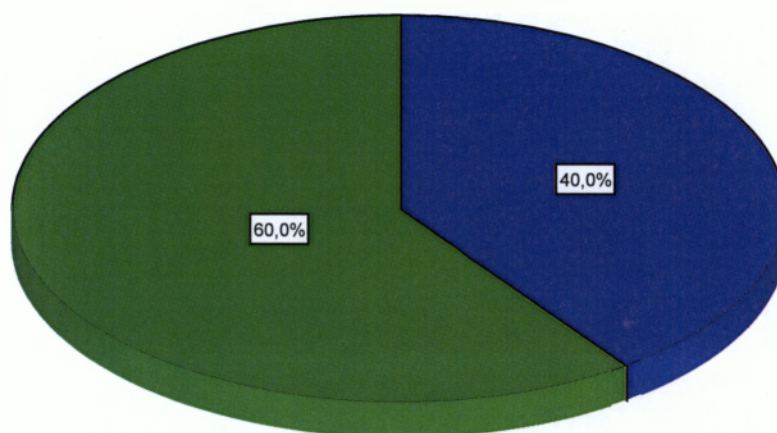

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων κατοίκων που είναι αιρετοί υπάλληλοι του Δήμου είναι 36-40 ετών.

Φύλλο

a2

■ άνδρας
■ γυναίκα

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων κατοίκων που είναι αιρετοί εργαζόμενοι στο δήμο είναι γυναίκες (60%) και το 40% άνδρες

Προϋπηρεσία

	Συχνότητα	Ποσοστό
1-2	11	30,0
3-4	13	40,0
5-6	4	20,0
7+	2	10,0
Σύνολο	20	100,0

Από τον πίνακα φαίνεται ότι το 40% του δείγματος εργάζονται στη συγκεκριμένη υπηρεσία 3-4 χρόνια, το 30% 1-2 χρόνια , το 20% 5-6, και το 10% πάνω από 7 χρόνια

1. Πιστεύετε ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;

Πιστεύετε ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;		Ναι	Όχι
	Πλήθος	27	13
	%	85%	15%

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε το 85% των αιρετών θεωρούν ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά , με ένα 15% να διαφωνεί. Τα μέλη θα πρέπει να είναι αιρετά ώστε να εκλέγονται δημοκρατικά και να υπάρχει ουσιαστική δημοκρατική αποδοχή τους από τους πολίτες. Με την αιρετότητα διασφαλίζεται η διαδικασία εγγυημένης αντιπροσώπευσης και επιτρέπεται η έκφραση των διαφορετικών φωνών και απόψεων. Παράλληλα αποτρέπεται η παραπέρα συγκεντροποίηση της τοπικής εξουσίας σε μία ελεγχόμενη παράταξη, αλλά υπάρχει πολυφωνία και πλουραλισμός απόψεων.

2. Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;

Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;		Ναι	Όχι
	Πλήθος	28	12
	%	90%	10%

Το 90% των αιρετών πιστεύει ότι η εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης.

Ειδικότερα, με την εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων διευρύνεται ο ρόλος του δήμου στο πλαίσιο μιας προσπάθειας για την αναβάθμιση της θέσης της πόλης και την αισθητή βελτίωση της ζωής των κατοίκων

3. Θεωρείτε ότι το εκλογικό σύστημα σε σχέση με το καθορισμό των αιρετών λειτουργεί σωστά;

		Ναι	Όχι
Θεωρείτε ότι το εκλογικό σύστημα σε σχέση με το καθορισμό των αιρετών λειτουργεί σωστά;	Πλήθος	17	23
	%	36%	64%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το εκλογικό σύστημα σε σχέση με τον καθορισμό των αιρετών δε λειτουργεί σωστά.

Η μη σωστή λειτουργία οφείλεται στα οργανωμένα συμφέροντα, στο πολιτικό χρήμα, στη διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας, το ζήτημα του ανώτατου ορίου θητείας όλων όσων ασκούν αιρετή διοίκηση.

4. Θεωρείται ότι υπάρχει διαφάνεια στο υπάρχον σύστημα σε σχέση με το προεκλογικό αγώνα;

		Ναι	Όχι
Θεωρείται ότι υπάρχει διαφάνεια στο υπάρχον σύστημα σε σχέση με το προεκλογικό αγώνα;	Πλήθος	14	26
	%	16%	84%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δε θεωρεί ότι υπάρχει διαφάνεια στο υπάρχον σύστημα σε σχέση με το προεκλογικό αγώνα.

Αυτό σχετίζεται με την επικοινωνιακή στρατηγική των κομμάτων τα οποία χρησιμοποιούν κατά καιρούς διάφορες επικοινωνιακές μεθόδους για να προωθήσουν τους υποψηφίους τους, αλλά και για να αποκτήσουν νέους ψηφοφόρους.

5. Συμφωνείτε με το σύστημα κατανομής εδρών;

		Ναι	Όχι
Συμφωνείτε με το σύστημα κατανομής εδρών	Πλήθος	17	23
	%	36%	64%

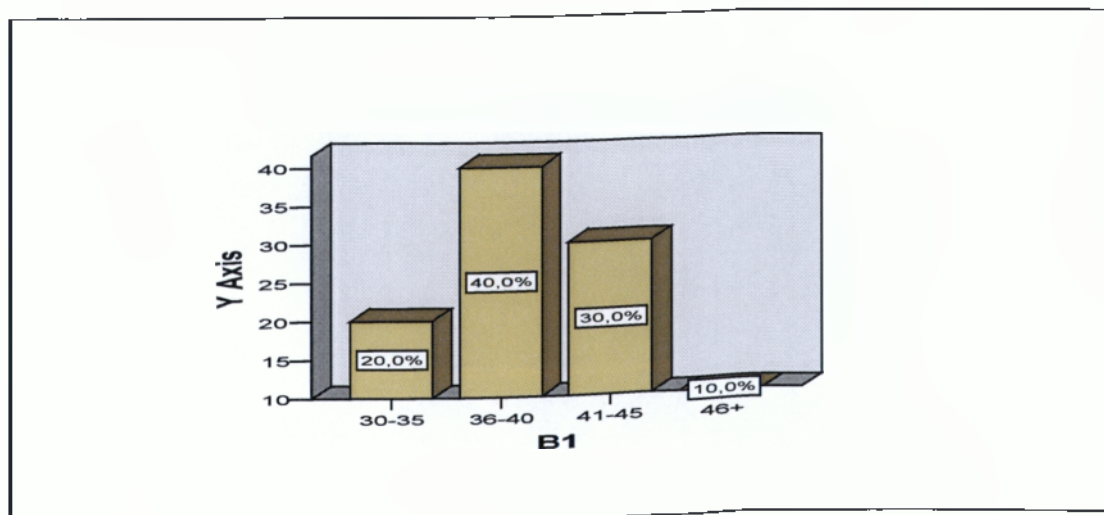
Από τον πίνακα φαίνεται ότι το 64% του δείγματος δε συμφωνεί με το σύστημα κατανομής εδρών.

Στις παθογένειες του πολιτικού μας συστήματος καταγράφονται και οι αδυναμίες του εκλογικού συστήματος και ιδιαίτερα οι πολυεδρικές περιφέρειες και η σταυροδοσία. Το πλειοψηφικό σε μονοεδρικές περιφέρειες, απαντά στο μεγάλο και κρίσιμο θέμα της ενδοκομματικής «αλληλοσφαγής». Πρόβλημα πολιτικής και ηθικής τάξης οι συγκρούσεις ανάμεσα στους υποψήφιους του ίδιου συνδυασμού κάθε περιφέρειας. Η εχθρότητα που αναπτύσσεται, υπονομεύει την κομματική συνοχή και ευτελίζει το λειτουργήμα της πολιτικής. Υπάρχει μια σκληρή αντιπαράθεση μεταξύ των υποψηφίων του ίδιου κόμματος σε προσωπική βάση και όχι μεταξύ των αντιπάλων σε πολιτική βάση.

6.2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Ηλικία

B1

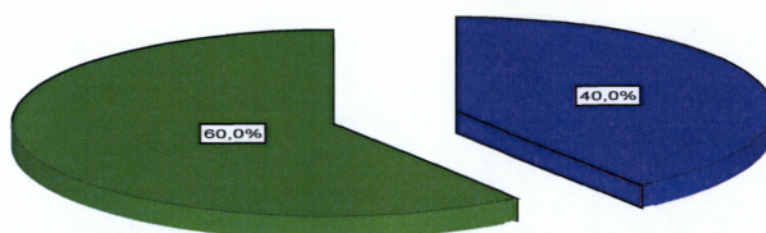
	Συχνότητα	Ποσοστό
30-35	9	20,0
36-40	13	40,0
41-45	11	30,0
46+	2	10,0
Σύνολο	40	100,0

Από τον ανωτέρω πίνακα φαίνεται ότι 40% του δείγματος είναι ηλικίας 36-40 ετών, το 30% 41-45 το 20% 20-35 και το 10% πάνω από 46 ετών

Φύλλο

B2

■ άνδρας
■ γυναίκα

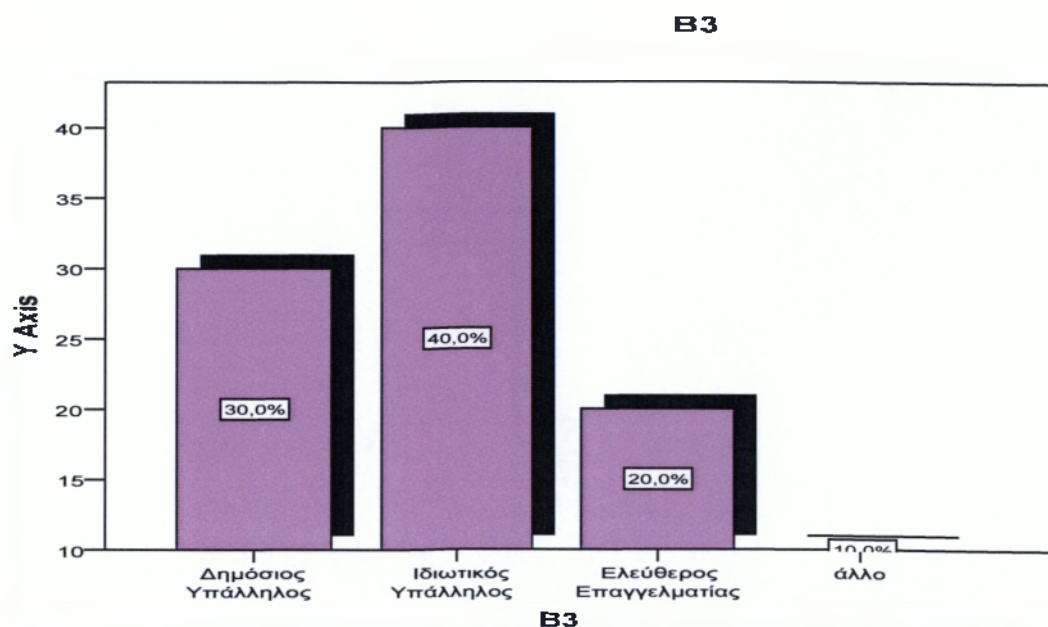

	Συχνότητα	Ποσοστό
άνδρας	18	40,0
γυναίκα	22	60,0
Σύνολο	40	100,0

Από τον ανωτέρω πίνακα φαίνεται ότι 40% του δείγματος είναι άνδρες και το 60% γυναίκες

Επάγγελμα

	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημόσιος Υπάλληλος	11	30,0
Ιδιωτικός Υπάλληλος	13	40,0
Ελεύθερος Επαγγελματίας	9	20,0
άλλο	7	10,0
Σύνολο	40	100,0

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, και υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό που είναι δημόσιοι υπάλληλοι

1. Χαρακτηρίζετε ως αποτελεσματικό το υπάρχον εκλογικό σύστημα ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών;

		Ναι	Όχι
Χαρακτηρίζετε ως αποτελεσματικό το υπάρχον εκλογικό σύστημα ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών ;	Πλήθος	18	22
	%	40%	60%

Το 60% του δείγματος δε χαρακτηρίζει ως αποτελεσματικό το υπάρχον εκλογικό σύστημα ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών

2.Θεωρείται δίκαιο τον υπάρχον διαχωρισμό δήμων και κοινοτήτων;

		Ναι	Όχι
Θεωρείται δίκαιο τον υπάρχον διαχωρισμό δήμων και κοινοτήτων;	Πλήθος	17	23
	%	35%	65%

Το 65% του δείγματος δε θεωρεί δίκαιο τον υπάρχον διαχωρισμό δήμων και κοινοτήτων

3. Θεωρείται δίκαια τη κατανομή εδρών ανά δήμο;

		Ναι	Όχι
Θεωρείται δίκαια τη κατανομή εδρών ανά δήμο;	Πλήθος	16	24
	%	30%	70%

Το 70% του δείγματος δε θεωρεί δίκαια τη κατανομή εδρών ανά δήμο

4. Μείνате ικανοποιημένοι από τις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών;

		Ναι	Όχι
Μείνате ικανοποιημένοι από τις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών;	Πλήθος	15	25
	%	25%	75%

Το 75% δεν έμεινε ικανοποιημένο από τις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών

5. Ψηφίσατε στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών και δημοτικών αρχών;

		Ναι	Όχι
Ψηφίσατε στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών και δημοτικών αρχών;	Πλήθος	22	18
	%	60%	40%

Το 60% ψήφισε στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών και δημοτικών αρχών.

Τα αίτια συμμετοχής στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών και δημοτικών αρχών είναι η επιθυμία των πολιτών να εκλέξουν το Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο θα ασχολείται με τα τοπικά θέματα όπως την ύδρευση και την αποχέτευση, τα νεκροταφεία, τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου για καθαριότητα, την συντήρηση του δικτύου ηλεκτροφωτισμού κοινόχρηστων χώρων, τα νεκροταφεία, αλλά και θέματα προϋπολογισμού εξόδων και τα χρηματικά εντάλματα πληρωμής. Δηλαδή, ψήφισαν καθώς πιστεύουν ότι η τοπική κοινωνία τους ανήκει και θέλουν να τη διαμορφώσουν, σε σχέση με τις ανάγκες τους και τις αρχές τους. Ενώ, όσοι δε ψήφισαν πιστεύουν ότι με το υπάρχον εκλογικό σύστημα είναι αδύναμη η εκπροσώπηση της αντιπολίτευσης στα δημοτικά συμβούλια και υπάρχει παράλληλα έλλειμμα συστηματοποιημένων διαδικασιών ενημέρωσης και ελέγχου με συνέπεια την υποβάθμιση του εξισορροπητικού και ελεγκτικού της ρόλου.

Επιπλέον, υποστηρίζουν ότι υπάρχει συμφόρηση του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγάλες πόλεις, επειδή συγκεντρώνει εκ του νόμου μια σειρά από εκτελεστικές αρμοδιότητες (λ.χ. αδειοδοτήσεις κάθε είδους) με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται ο ρόλος του ως οργάνου ελέγχου και διαβούλευσης. Παράλληλα, δεν υπάρχει θεσμική αναγνώριση των δημοτικών παρατάξεων με αποτέλεσμα να μην ευνοείται η διαφάνεια, η ανάπτυξη θεσμικής μνήμης και η συνέχεια προς όφελος διαπροσωπικών, συχνά προσωρινών και ευκαιριακών σχέσεων και δικτύων.

Είναι επίσης, περιορισμένος ρόλος της δημαρχιακής επιτροπής και κατακερματισμένη η δράση των αντιδημάρχων. Υπάρχει απουσία ενός

ισχυρού συλλογικού εκτελεστικού οργάνου που από τη μια πλευρά να συντονίζει τις δράσεις του δήμου σε επιμέρους τομείς και από την άλλη να επικουρεί τον –συνήθως υπερφορτωμένο- δήμαρχο.

Τέλος, η δομή της πολιτικής ηγεσίας του δήμου δεν αντιστοιχεί, θεσμικά, στις διοικητικές δομές του δήμου, ενώ η λειτουργία πληθώρας θυγατρικών φορέων (επιχειρήσεων, ΝΠΔΔ) επιτείνει το πρόβλημα. Ούτε οι αντιδήμαρχοι, ούτε η δημαρχιακή επιτροπή, ούτε οι επιτροπές του δημοτικού συμβουλίου έχουν εκ του νόμου αρμοδιότητες ή έστω πλαίσιο αρμοδιοτήτων που αναφέρεται σε συγκεκριμένες διοικητικές δομές. Η εν λόγω αναντιστοιχία συχνά καλύπτεται από ad hoc άτομα δίκτυα και διαπροσωπικές σχέσεις που χαρακτηρίζονται από αδιαφάνεια και έλλειψη λογοδοσίας

6. Πιστεύετε ότι το σύνολο των μελών των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;

		Ναι	Όχι
Πιστεύετε ότι το σύνολο των μελών των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;	Πλήθος	14	26
	%	16%	84%

Το 80% των πολιτών που απάντησαν θεωρούν ότι το σύνολο των μελών των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά.

7. Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;

		Ναι	Όχι
Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;	Πλήθος	23	17
	%	65%	35%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης

8. Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα ψηφίζονται μέσα από κατάλληλες διαδικασίες;

		Ναι	Όχι
Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα ψηφίζονται μέσα από κατάλληλες διαδικασίες;	Πλήθος	20	20
	%	50%	50%

Οι απόψεις δίστανται ως προς το εάν και κατά πόσο τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα ψηφίζονται μέσα από κατάλληλες διαδικασίες

9. Υπάρχει αξιοκρατία στην επιλογή υποψηφίων κατά το σχηματισμό των ψηφοδελτίων από τους υποψήφιους δημάρχους;

		Ναι	Όχι
Υπάρχει αξιοκρατία στην επιλογή υποψηφίων κατά το σχηματισμό των ψηφοδελτίων από τους υποψήφιους δημάρχους;	Πλήθος	7	33
	%	18%	82%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 82% πιστεύει ότι δεν υπάρχει αξιοκρατία στην επιλογή υποψηφίων κατά το σχηματισμό των ψηφοδελτίων από τους υποψήφιους δημάρχους.

10. Όταν επιλέγετε να ψηφίσετε κάποιο υποψήφιο στις εκλογές, τα κριτήρια σας είναι μόνο αξιοκρατικά;

		Ναι	Όχι
Όταν επιλέγετε να ψηφίσετε κάποιο υποψήφιο στις εκλογές, τα κριτήρια σας είναι μόνο αξιοκρατικά;	Πλήθος	3	37
	%	8%	92%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 92% επιλέγει να ψηφίσει κάποιο υποψήφιο στις εκλογές, αξιολογώντας τον όχι μόνο αξιοκρατικά με αξιοκρατικά κριτήρια

11. Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας;

		Ναι	Όχι
Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας;	Πλήθος	10	30
	%	25%	75%

Το 75% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα δεν αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας.

12. Το σύστημα αντιπροσώπευσης αποτυπώνει την τοπική δημοκρατία;

		Ναι	Όχι
Το σύστημα αντιπροσώπευσης αποτυπώνει την τοπική δημοκρατία;	Πλήθος	5	35
	%	13%	87%

Το 87% των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι το σύστημα αντιπροσώπευσης ουσιαστικά δεν αποτυπώνει την τοπική δημοκρατία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση υπηρετεί την κοινωνική δημοκρατία, όταν υπάρχει σωστός πολιτικός σχεδιασμός (με ευρεία την κοινωνική αποδοχή και με στόχο την κοινωνική αλληλεγγύη) και, όταν υπάρχει κοινωνική δημοτική διεκδίκηση (με ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, δυναμική αλληλεπίδραση και ενσωμάτωση των κοινωνικών δυνάμεων στη δράση της δημοτικής κοινωνικής πολιτικής). Όπως προέκυψε από την έρευνα που έχει σε κατοίκους του δήμου Κοζάνης φαίνονται μερικώς ικανοποιημένοι από τον τρόπο ανάδειξης του δημοτικού συμβουλίου, αλλά το υπάρχον εκλογικό σύστημα επιδέχεται βελτιώσεων καθώς δε θεωρούν ότι είναι δίκαια η κατανομή εδρών ανά δήμο.

Σύμφωνα με τους πολίτες θα πρέπει να αλλάξει το εκλογικό σύστημα για να γίνει καλύτερη η εκπροσώπηση της αντιπολίτευσης στα δημοτικά συμβούλια και υπάρχει παράλληλα έλλειμμα συστηματοποιημένων διαδικασιών ενημέρωσης και ελέγχου με συνέπεια την υποβάθμιση του εξισορροπητικού και ελεγκτικού της ρόλου. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρξει αποσυμφόρηση του δημοτικού συμβουλίου, ιδίως στις μεγάλες πόλεις, επειδή συγκεντρώνει εκ του νόμου μια σειρά από εκτελεστικές αρμοδιότητες (λ.χ. αδειοδοτήσεις κάθε είδους) με αποτέλεσμα να υποβαθμίζεται ο ρόλος του ως οργάνου ελέγχου και διαβούλευσης. Άποψη που ασπάζονται και οι αιρετοί.

Παράλληλα, θα πρέπει να γίνουν αλλαγές ώστε να υπάρχει θεσμική αναγνώριση των δημοτικών παρατάξεων με αποτέλεσμα να ευνοείται η διαφάνεια, η ανάπτυξη θεσμικής μνήμης και η συνέχεια προς όφελος διαπροσωπικών, συχνά προσωρινών και ευκαιριακών σχέσεων και δικτύων. Άποψη που ασπάζονται και οι αιρετοί. Να, υπάρχει παρουσία ενός ισχυρού συλλογικού εκτελεστικού οργάνου που από τη μια πλευρά να συντονίζει τις δράσεις του δήμου σε επιμέρους τομείς και από την άλλη να επικουρεί τον –συνήθως υπερφορτωμένο– δήμαρχο. Η αιρετότητα των μελών του διοικητικού συμβουλίου θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης, αλλά θα πρέπει να βελτιωθούν οι διαδικασίες εκλογής τους. Άποψη που ασπάζονται και οι αιρετοί.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι νέες συνθήκες που διαμορφώνονται σήμερα σε Ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο καλούν την τοπική κοινωνία να ανταποκριθεί σε προκλήσεις, να επιλύσει κρίσιμα προβλήματα και να αξιοποιήσει ευκαιρίες. Ο νέος ρόλος της πόλης απαιτεί συστηματική δράση και εφικτούς στόχους που να αξιοποιούν τις ενδογενείς δυνάμεις και να εξασφαλίζουν τη συναίνεση φορέων και πολιτών.

Οι Ο.Τ.Α. καλούνται σήμερα αφενός να λειτουργήσουν σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, ως προς τις δυνατότητες άντλησης πόρων για την χρηματοδότηση τοπικών αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και αφετέρου να βελτιώσουν την καθημερινή ζωή του πολίτη.

Οι παραδοσιακές μέθοδοι και πρακτικές προγραμματισμού βρίσκονται υπό αμφισβήτηση. Οι πολίτες της Κοζάνης θεωρούν ότι το υπάρχον εκλογικό σύστημα επιδέχεται αλλαγών κατά τρόπο που να διασφαλίζει την διαφάνεια, την ενεργή εκπροσώπηση όλων των πολιτικών παρατάξεων, και την συστηματοποιημένη διαδικασία ενημέρωσης των πολιτών

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Andersen J.G. & Guillemard A-M.(2005), "Conclusion: Policy change, welfare regimes and active citizenship", στο: Andersen J., Guillemard A.M., Jensen Per H., Pfau-Effinger B. The changing face of welfare, consequences and outcomes from a citizenship perspective, The Policy Press, p.p. 257-271.
2. Mc Daniel, C & Gates,R (1995) "Marketing Research Essentials", West Publishing Company
3. Rothwell, R., Zegfeld, W (1982), Innovation and the Small and Medium Sized Firm, Frances Pinter, London,
4. Αμίσης Γ. (2001), Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Τα ελληνικό μοντέλο των κοινωνικών υπηρεσιών και η ευρωπαϊκή εμπειρία, Παπαζήσης, Αθήνα.
5. άρθρ. 2 του ν. 3434/2006 (ΦΕΚ 21/Α'/7.2.2006) «Ρύθμιση θεμάτων εθνικών, νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών και διευθέτηση ειδικών θεμάτων».
6. άρθρ. 86 παρ. 1 και 145 ΔΚΚ.
7. Κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης. Αρχές Νομοθετικής Πρωτοβουλίας για τη νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», 10/1/2010.
8. Άρθρο 2 του ν. 3434/2006 (ΦΕΚ 21/Α'/7.2.2006) «Ρύθμιση θεμάτων εθνικών, νομαρχιακών και δημοτικών εκλογών και διευθέτηση ειδικών θεμάτων».
9. άρθρ. 92 παρ. 1, 227 παρ. 1 και 240 παρ. 1 ΔΚΚ. Η συμμετοχή συμβούλων της αντιπολίτευσης στα διοικητικά συμβούλια των δημοτικών επιχειρήσεων προβλεπόταν ήδη από τον παλαιότερο Κώδικα (βλ. άρθρ. 278 παρ. 1 Π.Δ. 410/1995 όπως ίσχυε) και

υιοθετείται, βέβαια, και από το νέο Κώδικα (βλ. άρθρ. 255 παρ. 1, για τις κοινωφελείς και 266 παρ. 2 για τις ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ).

10.άρθρο 34 παρ. 2 εδ. γ ΔΚΚ

11.Δήμος Κοζάνης, 2009, Η κοινωνική υπηρεσία του δήμου Κοζάνης, ανακτημένο από: <http://www.e-dimotis.gr/web/guest/generalcityinfo> στις 2-11-09

12.Δήμος Κοζάνης, 2009, Κοζάνη, ανακτημένο από: <http://www.e-dimotis.gr/web/guest/generalcityinfo> στις 13-10-09

13.Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.), (2006). Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τη ψηφιακή σύγκλιση των Ο.Τ.Α. και τη μετάβαση της Τ.Α. στην Τοπική Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης

14.Επιμελητήριο Τρικάλων, 2009, Προκήρυξη Προγραμμάτων για νεανική και γυναικεία επιχειρηματικότητα ανακτημένο από: <http://www.trikalacity.gr/art-55>, στις 1-11-09

15.Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 2008, Το σύστημα διακυβέρνησης των νέων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, ανακτημένο από: <http://www.ita.org.gr/library/Downloads/docs/080825%20E%CE%BD%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%95%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%A3%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%AD%CF%89%CE%BD%20%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CE%BF%CE%B2%CE%AC%CE%B8%CE%BC%CE%B9%CF%89%CE%BD%20%CE%9F%CE%A4%CE%91.doc>, στις 30-10-09

16.Καινούργιος Φ. Δ(2003), Επιχειρηματικότητα ΜΜΕ και οικονομική ανάπτυξη, ΧΡΗΜΑ σελ 45-47

- 17.Κοντιάδης Ξ., Κατρούγκαλος Γ. (2005), «Κοινωνικά δικαιώματα ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων: οι κανονιστικές δεσμεύσεις του κοινού νομοθέτη», στο: Ζαΐμάκης Γ., Κανδυλάκη Α (επιμ πρόλογος) Δίκτυα κοινωνικής προστασίας. Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες, Εκδ.Κριτική, Αθήνα.σελ 373-390.
- 18.Κουτσογιάννη Ε., 2008, Πως θα κυβερνιούνται οι νέοι δήμοι, στην εφημερίδα Έρευνα (αρ. φύλλου 15016, σελίδα 7)
- 19.Μελέτη επιστημονικής επιτροπής του ΙΤΑ με επιστημονικό υπεύθυνο τον αν.καθηγητή Γιώργο Σωτηρέλη
- 20.Μπαλμερ D.,(2006),Σύγχρονοι μέθοδοι ψηφοφορίας, Ανάκτηση στις 22-3-08 από <http://www.plant-management.gr>
- 21.Μπεσιλά – Βήκα, Ε., 1995, «Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Σάκκουλα
- 22.Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Κοζάνης, 2009, Πράσινη Επιχειρηματικότητα - Επενδυτικές Ευκαιρίες για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με σεβασμό στο περιβάλλον, ανακτημένο από: http://kozani.net/news2.php?page_module=news&p_id=13577, στις 1-11-09
- 23.Νόνας Δ., Γεωργόπουλος Ν., (2001) "Η Ανάπτυξη του Διαδικτύου και οι Σύγχρονες Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές", *Επιστημονική Επετηρίδα Πανεπιστημίου Πειραιώς*,
- 24.Παυλόπουλος, Π., 1984, «Τοπικές Υποθέσεις και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Σάκκουλας
- 25.Παυλόπουλος, Π., 2005, «Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Νέα κοινωνική πλειοψηφία και εκλογικός νόμος», Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κων/νος Καραμανλής Σακελλαρόπουλος Θ. (2003), «Η κοινωνική ασφάλιση ως κοινωνικό δικαίωμα» στο: Σακελλαρόπουλος Θ. Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής, τόμος Α, Διόνικος, Αθήνα.

26. Σακελλαρόπουλος Θ. (2003α), «Η χρηματοδότηση της κοινωνικής πρόνοιας και το θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΚΦ στην Ελλάδα» στο: Σακελλαρόπουλος Θ. Ζητήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Τόμος Α΄, Διόνικος, Αθήνα, σελ 285-286
27. Συλλογικό Έργο, 2007, Κοινωνική πολιτική μια άλλη προσέγγιση, ρκδ. Gutenberg
28. Χατζημπίρος Κ., 2009, Πράσινη ανάπτυξη, ανακτημένο από: http://www.itia.ntua.gr/~kimon/Prasin_anapt11.doc στις 1-11-09
29. Χλέπας, Ν., 1994, «Η πολυβάθμια αυτοδιοίκηση», εκδ. Σάκκουλα
30. Χριστοφιλόπουλος Δ., 1990, «Αστικός και Χωροταξικός Σχεδιασμός Προγραμματισμός», Σάκκουλας
31. Χριστοφιλοπούλου Ε., 1998, «Κατανομή των Λειτουργιών μεταξύ Κεντρικής Εξουσίας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης» εκδόσεις Σάκκουλα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΑΙΡΕΤΟΥΣ

Ηλικία

30-35

35-40

40-45

45+

Φύλλο

Γυναίκα

Άντρες

1. Πιστεύετε ότι τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Θεωρείτε ότι το εκλογικό σύστημα σε σχέση με το καθορισμό των αιρετών λειτουργεί σωστά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Θεωρείται ότι υπάρχει διαφάνεια στο υπάρχον σύστημα σε σχέση με το προεκλογικό αγώνα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

5. Συμφωνείτε με το σύστημα κατανομής εδρών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΕΣ

Ηλικία

30-35

35-40

40-45

45+

Φύλλο

Γυναίκα

Άντρες

Επάγγελμα

Δημόσιος Υπάλληλος

Ιδιωτικός Υπάλληλος

Ελεύθερος Επαγγελματίας

1. Χαρακτηρίζετε ως αποτελεσματικό το υπάρχον εκλογικό σύστημα ανάδειξης δημοτικών και κοινοτικών αρχών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

2. Θεωρείται δίκαιο τον υπάρχον διαχωρισμό δήμων και κοινοτήτων;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

3. Θεωρείται δίκαια τη κατανομή εδρών ανά δήμο;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

4. Μείνατε ικανοποιημένοι από τις πρόσφατες εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών και κοινοτικών αρχών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

5. Ψηφίσατε στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη κοινοτικών και δημοτικών αρχών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

6. Πιστεύετε ότι το σύνολο των μελών των διοικητικών συμβουλίων θα πρέπει να είναι αιρετά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

7. Πιστεύεται ότι εκλογή των μελών των διοικητικών συμβουλίων στο σύνολο τους θα προσδώσει διαφάνεια στη διαδικασία της εκλογής και τοποθέτησης;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

8. Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα ψηφίζονται μέσα από κατάλληλες διαδικασίες;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

9. Υπάρχει αξιοκρατία στην επιλογή υποψηφίων κατά το σχηματισμό των ψηφοδελτίων από τους υποψήφιους δημάρχους;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

10. Όταν επιλέγετε να ψηφίσετε κάποιο υποψήφιο στις εκλογές, τα κριτήρια σας είναι μόνο αξιοκρατικά;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

11. Πιστεύετε ότι τα άτομα τα οποία πλαισιώνουν το αιρετό σώμα αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα της κοινωνίας;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

12. Το σύστημα αντιπροσώπευσης αποτυπώνει την τοπική δημοκρατία;

ΝΑΙ

ΟΧΙ